

Leidschendam-
Voorburg

Tussenevaluatie Experimenteerprogramma participatie

Visueel verslag

Januari 2026

Leidschendam-Voorburg

Inhoud

1. Evaluatieproces in het kort
2. Achtergrond en aanpak tussenevaluatie
    2.1 Kader evaluatie Experimenteerprogramma
    2.2 ACTIE kader
    2.3 Onderzoeksmethoden
3. Resultaten tussenevaluatie
    3.1 Tuinkamer
    3.2 Voorburg Noord
    3.3 Parkeerregulering The Mall
    3.4 Uitdaagrecht en kleine ruimtelijke initiatieven
    3.5 Wijkveiligheidsscans
    3.6 Jongerenparticipatie
    3.7 Resultaten interviews
4. Conclusie
5. Advies

Voorwoord

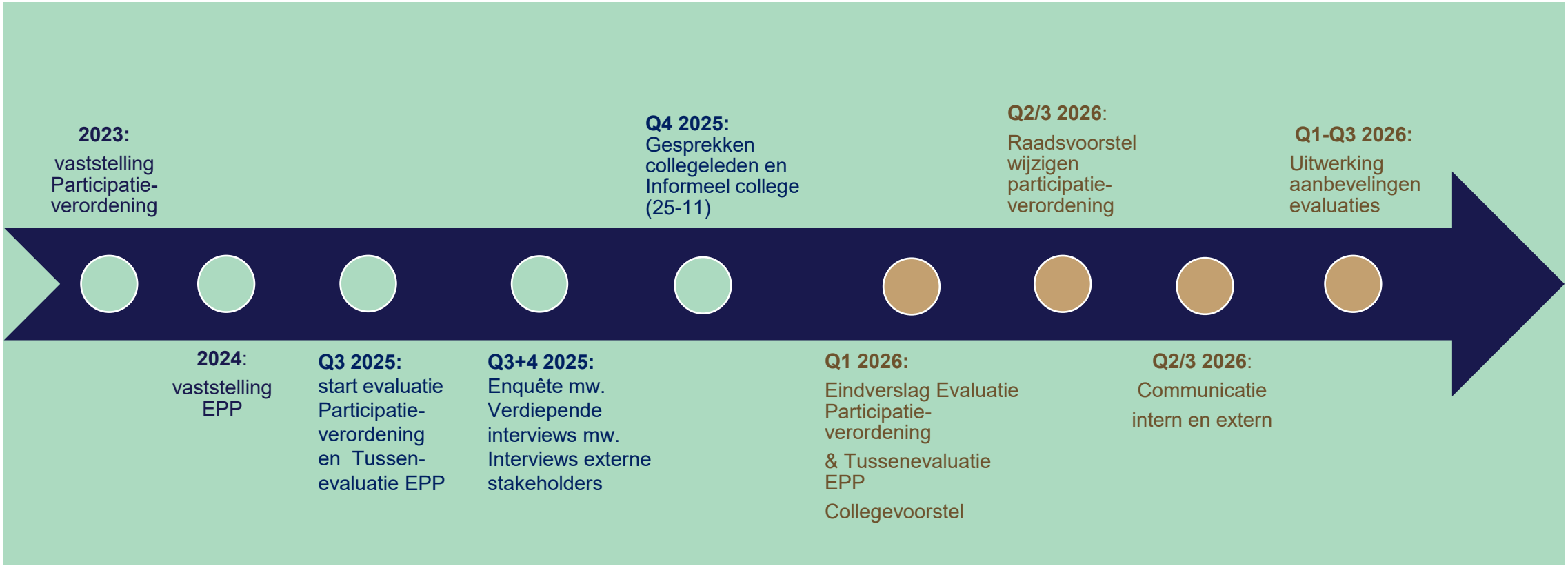
De gemeente Leidschendam-Voorburg hecht waarde aan een open, transparante en betrokken bestuurscultuur. In dat kader heeft de gemeenteraad op 26 september 2023 de Participatieverordening Leidschendam-Voorburg 2023 vastgesteld. Deze verordening vormt het formele kader voor de wijze waarop participatie door inwoners, organisaties en andere belanghebbenden wordt georganiseerd bij beleidsontwikkeling, programma's, projecten en besluiten van de gemeente.

Het Experimenteerprogramma Participatie is opgenomen in art. 3.7 van de participatieverordening.
Het college stelt 2-jaarlijks een Experimenteerprogramma vast met drie elementen:
- een keuze van de te beproeven nieuwe vormen van participatie,
- de uitvoeringscondities in de sfeer van middelen, capaciteit en bekwaamheid en
- de toetsingscriteria voor de evaluatie na het experiment.
Zo kan er aan het einde van de 2-jaarlijkse periode van het Experimenteerprogramma een evaluatie plaatsvinden.

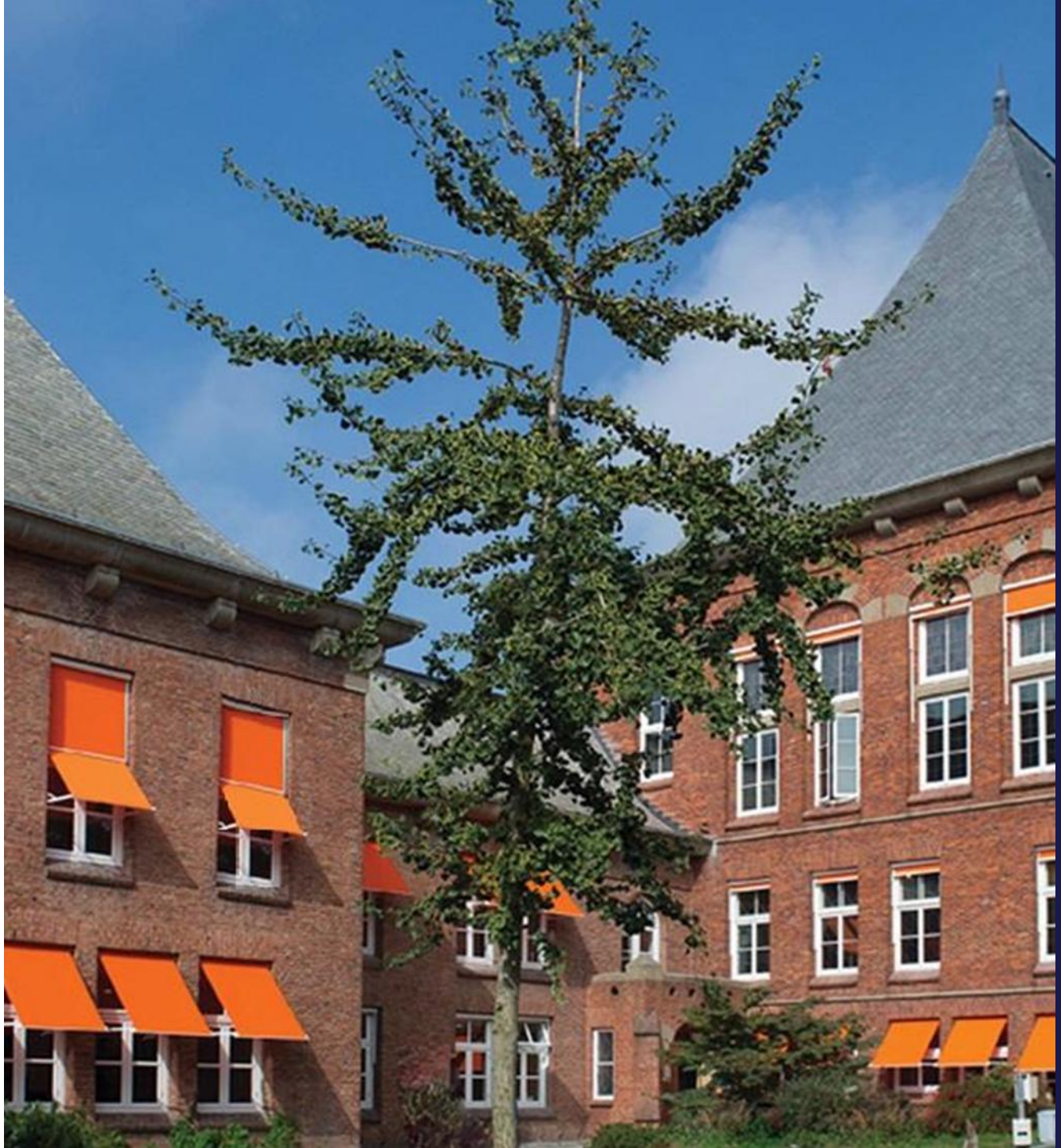
Deze tussenevaluatie geeft de eerste (opzet van de) evaluatie van het Experimenteerprogramma. Dit is een eerste peiling, nadat het programma eind 2024 is opgestart. Deze tussenevaluatie geeft weer hoe het vordert met de evaluatie van de experimenten. Het geeft een eerste indruk over hoe de experimenten uitwerken en hoe ze worden ervaren.
De eindevaluatie vindt plaats na de periode van 2 jaar en wordt in Q1 2027 aangeboden.

Leidschendam-Voorburg

Evaluatieproces in het kort

2. Achtergrond en aanpak tussenevaluatie

Leidschendam-Voorburg

2. Achtergrond en aanpak tussenevaluatie

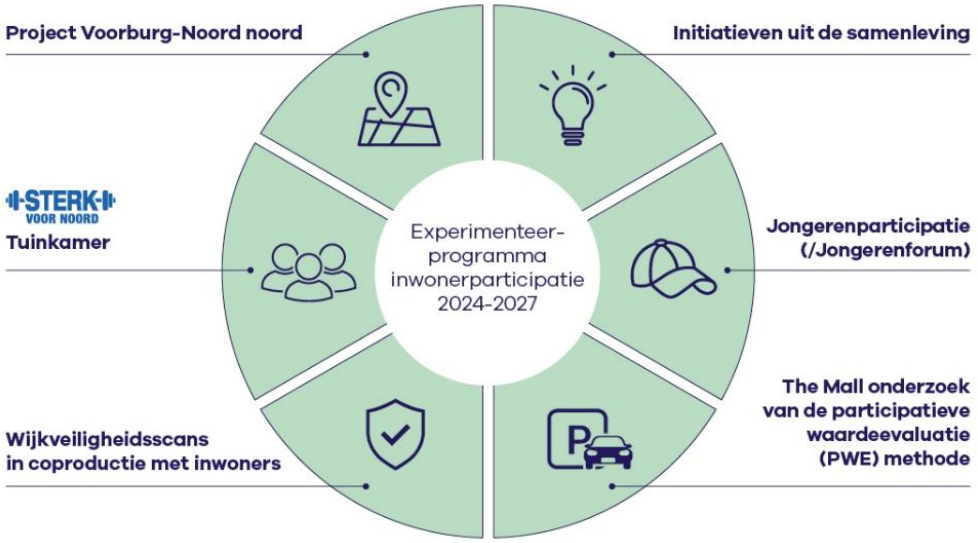
2.1 Kader evaluatie Experimenteerprogramma

Leidschendam-Voorburg

Het Experimenteerprogramma in de participatie-verordening

- In de Participatieverordening Leidschendam-Voorburg 2023 is het onderdeel ‘Experimenteerprogramma participatie’ (2024-2027) opgenomen:
- Artikel 3 lid 7 bepaalt dat de gemeente periodiek experimenteert met nieuwe vormen van participatie
- Tweejaarlijks stelt het college een experimenteerprogramma (EPP) vast waarbij is aangegeven welke vernieuwende vormen van participatie beoogd te worden ingezet bij welke projecten / opgaven.
- Voor de periode ’24-’26 bestaat het Experimenteerprogramma Participatie uit de volgende 6 geselecteerde projecten / opgaven:
  - Voorburg Noord-Noord
  - Jongerenparticipatie
  - Wijkveiligheidsscans
  - Parkeerregulering The Mall
  - Uitdaagrecht / Kleine ruimtelijke initiatieven
  - Tuinkamer

7. Om de ontwikkeling van inwonerparticipatie te bevorderen, experimenteert de gemeente periodiek met nieuwe vormen van inwonerparticipatie. Het college stelt tweejaarlijks een experimenteerprogramma vast met drie elementen: een keuze van de te beproeven nieuwe vormen van participatie, de uitvoeringscondities in de sfeer van middelen, capaciteit en bekwaamheid, en de toetsingscriteria voor de evaluatie na het experiment. Wanneer het college een experimenteerprogramma vaststelt wordt dit eerst naar de raad gezonden voor wensen en bedenkingen. Nieuwe vormen van participatie die aan bod kunnen komen in de experimenteerprogramma’s, zijn onder meer de volgende:
   - gebiedsgerichte participatie in wijken met grote programma’s,
   - hybride dialoog, een combinatie van fysieke en online bijeenkomsten,
   - burgerberaad,
   - uitdaagrecht,
   - joint fact-finding, het gezamenlijk agenderen en uitvoeren van onderzoek door gemeente en inwoners,
   - jongerenparticipatie met vormen en thema’s die aansluiten bij de leefwereld van jongeren,
   - living labs.

Doel Experimenteerprogramma Participatie

Met het Experimenteerprogramma wil de gemeente bereiken dat:

- de experimenten met (nieuwe) instrumenten voor inwonerparticipatie zijn uitgevoerd eind 2026, i.s.m. inwoners e.a.;
- de evaluatie van het Experimenteerprogramma is opgesteld (eind 2026/ begin 2027): welke geteste instrumenten bevorderen de ontwikkeling van inwonerparticipatie wel/niet, wat zijn de ervaringen van de inwoners en andere betrokkenen en welke mogelijkheden zijn er om de inwonerparticipatie binnen Leidschendam-Voorburg nog verder te ontwikkelen;
- de ambtelijke organisatie nagaat welke vervolgstappen gezet moeten worden voor de implementatie van succesvolle instrumenten van inwonerparticipatie;
- het gemeentebestuur na afloop inzicht heeft in nieuwe succesvolle instrumenten van inwonerparticipatie en kan deze ervaringen benutten in het beleid van de gemeente;
- en de resultaten van het Experimenteerprogramma doorwerken in de wijze van afstemming en samenwerking tussen samenleving en de gemeente Leidschendam-Voorburg.

2. Achtergrond en aanpak tussenevaluatie

2.2 ACTIE Kader

Evaluatie aanpak Experimenteerprogramma Participatie volgens het ACTIE-kader

Het Experimenteerprogramma geeft de mogelijkheid om te experimenteren met vernieuwende vormen van participatie. Met experimenteren wordt bedoeld: het oefenen met en leren van deze vernieuwende vormen van participatie.

De 6 projecten / opgaven worden gedurende 2 jaar geëvalueerd volgens de daarvoor geselecteerde methode ‘het ACTIE-kader’. Het ACTIE-kader is een evaluatiemethode gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek. Het ACTIE-kader helpt om participatieprocessen te ontwerpen en evalueren op systeemniveau. Om het als instrument te kunnen hanteren, dat direct inzicht geeft in hoe organisatoren en deelnemers zelf het proces hebben ervaren, is het ACTIE-kader doorvertaald in verschillende evaluatie-instrumenten.

Het evaluatiekader benadrukt het belang van reflectie vanuit de burger zelf. Er is daarvoor een vragenlijst ontwikkeld voor deelnemers aan participatietrajecten/-momenten. Dit sluit goed aan bij de wens om participatie mensgericht te evalueren. Daarnaast is er een ‘topic list’ gemaakt waarmee ook het perspectief van organisatoren kan worden achterhaald over hoe het participatietraject is verlopen.

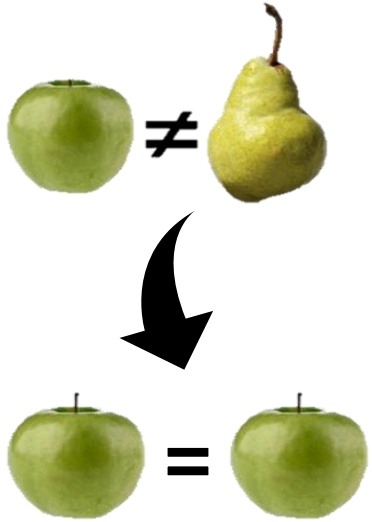
De 6 geselecteerde projecten / opgaven zijn reeds lopende projecten waarbij het Experimenteerprogramma op aansluit met het experimenteren en evalueren. Via de methodiek van het ACTIE-kader wordt informatie verkregen over het evalueren van de vernieuwende vormen van participatie en hoe de participatie wordt ervaren. Dit wordt opgepakt binnen de organisatie én met de participanten. Verder biedt het programma een verbindende en ondersteunende rol in de participatieprocessen van de experimenten; door als sparringpartner te fungeren, mee te denken in opzet en organisatie van het participatieproces en het stimuleren van kennisdeling wat de doorontwikkeling bevordert.

Evaluatie aanpak Experimenteerprogramma Participatie volgens het ACTIE-kader

Door deze consistente lijn in de evaluatie te hanteren, wordt bevorderd dat de geselecteerde projecten steeds op dezelfde wijze worden geëvalueerd. Het is daarmee een generiek meetinstrument. Door steeds dezelfde vragenlijst te gebruiken kunnen niet alleen conclusies worden getrokken op het niveau van de trajecten zelf maar is het ook mogelijk om overkoepelende conclusies te formuleren.

Door de participatie in deze trajecten op deze wijze te evalueren geeft dit inzicht in de resultaten van de participatie en welke vormen beter of minder goed werken in de context van het project.

Met het uitgewerkte ACTIE-kader kan deze eerste keer van evalueren daarmee ook gezien worden als een ‘0-meting’. Volgende jaren kunnen we deze evaluatie gebruiken om te bekijken of en op welke elementen er een ontwikkeling is geweest.

Evaluatie aanpak Experimenteerprogramma Participatie volgens het ACTIE-kader

De evaluatiemethode bestaat uit een 5-tal onderdelen.

Animo		Hoe gemotiveerd zijn deelnemers? Vinden ze het onderwerp relevant?
Contacten		Worden sociale en institutionele netwerken benut?
Talenten en tijd		Kunnen deelnemers meedoen? Worden hun vaardigheden benut?
Institutionalisering		Is participatie ingebed in ambtelijke processen?
Empathie en responsiviteit		Wordt de inbreng van inwoners serieus genomen?
Evaluatie		Opgedane ervaringen meenemen om te leren en (door) te ontwikkelen.

Evaluatie aanpak ACTIE-kader

ACTIE-kader vertalen: van theorie … naar implementatie in de praktijk

De evaluatiemethode conform het ACTIE-kader is uitgewerkt naar een meer toegankelijke vorm die in de te houden enquêtes op de participatie-bijeenkomsten is opgenomen.

De enquêtes worden zowel digitaal (via een QR-code) als op papier verstrekt en worden op de bijeenkomst zelf ingevuld door de aanwezigen. Zo kunnen zij hun mening over het participatieproces aan de gemeente meegeven.

Daarbij wordt uitdrukkelijk vermeld dat het dan gaat over het proces van de participatie (en dus niet over de inhoud van het project / de opgave zelf).

Uw betrokkenheid

De deelnemers

De opzet

De resultaten

Uw ervaringen

Elementen evaluatie ACTIE-kader

De evaluatie volgens het ACTIE-kader is opgebouwd uit 4 elementen:

1. Factsheets
2. Tijdlijn
3. Enquête

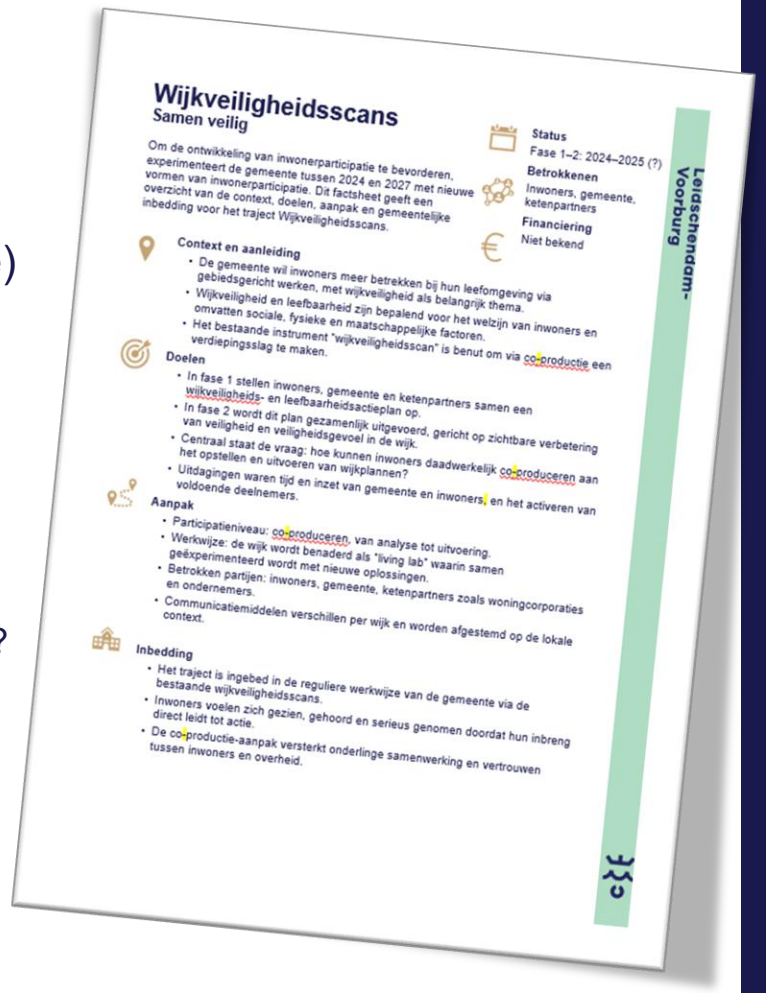
   (vragenlijst voor deelnemers participatie en één specifiek voor de jongerenparticipatie (verkorte versie)

   en/of Topic lijst
4. Toelichting

Elementen evaluatie ACTIE-kader

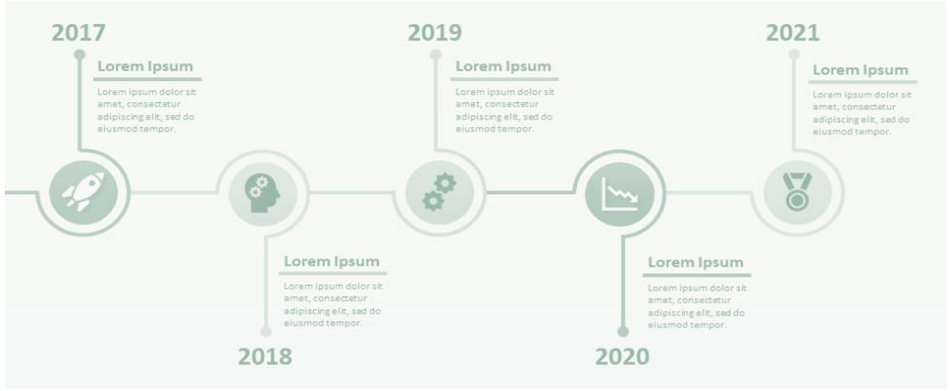
Factsheets

- Bevat een korte introductie op het traject binnen het experimenteerprogramma (waarom, wanneer, kader).
- De factsheet toont feitelijke informatie over het traject (en is dus geen evaluatie)
- Blok met kerngegevens over:
  - Status en looptijd
  - Betrokken partijen
  - Financiering/budget (indien bekend)
- Structuur bestaat uit vier vaste inhoudsblokken:
  - Context en aanleiding – Wat is de aanleiding en hoe sluit het traject aan bij gemeentelijke doelen?
  - Doelen – Wat wil de gemeente bereiken, voor wie, en welke opgave ligt eraan ten grondslag?
  - Aanpak – Hoe is het traject georganiseerd, welke methode is gekozen, en hoe zijn inwoners betrokken?
  - Inbedding – In hoeverre is het traject ingebed in de organisatie en bestuurlijke structuur?
- Vormgeving ondersteunt scanbaarheid: korte paragrafen, vaste volgorde, informatief maar toegankelijk.

Elementen evaluatie ACTIE-kader

Tijdlijn

Het doel van een tijdlijn is om te achterhalen hoe het proces daadwerkelijk is verlopen en om te begrijpen wat werkt en wat niet.

Dit kan dienen als basis voor de factsheets en/of als middel om lessen te trekken.

- **Voorbereiden**
  Bepaal de periode, verzamel relevante documenten en breng de formele stappen in kaart.
- **Tijdlijn opzetten**
  Bepaald de belangrijke momenten zoals start, bijeenkomsten, besluitvorming en terugkoppeling.
- **Informele momenten toevoegen**
  Breng onverwachte gebeurtenissen, keuzes en keerpunten in beeld samen met betrokkenen.
- **Leerpunten markeren**
  Gebruik kleuren of post-its om aan te geven wat goed werkte, wat lastig was en wat anders had gekund.
- **Samen reflecteren**
  Bespreek de tijdlijn in een groepje om inzichten en lessen te benoemen voor toekomstige trajecten.

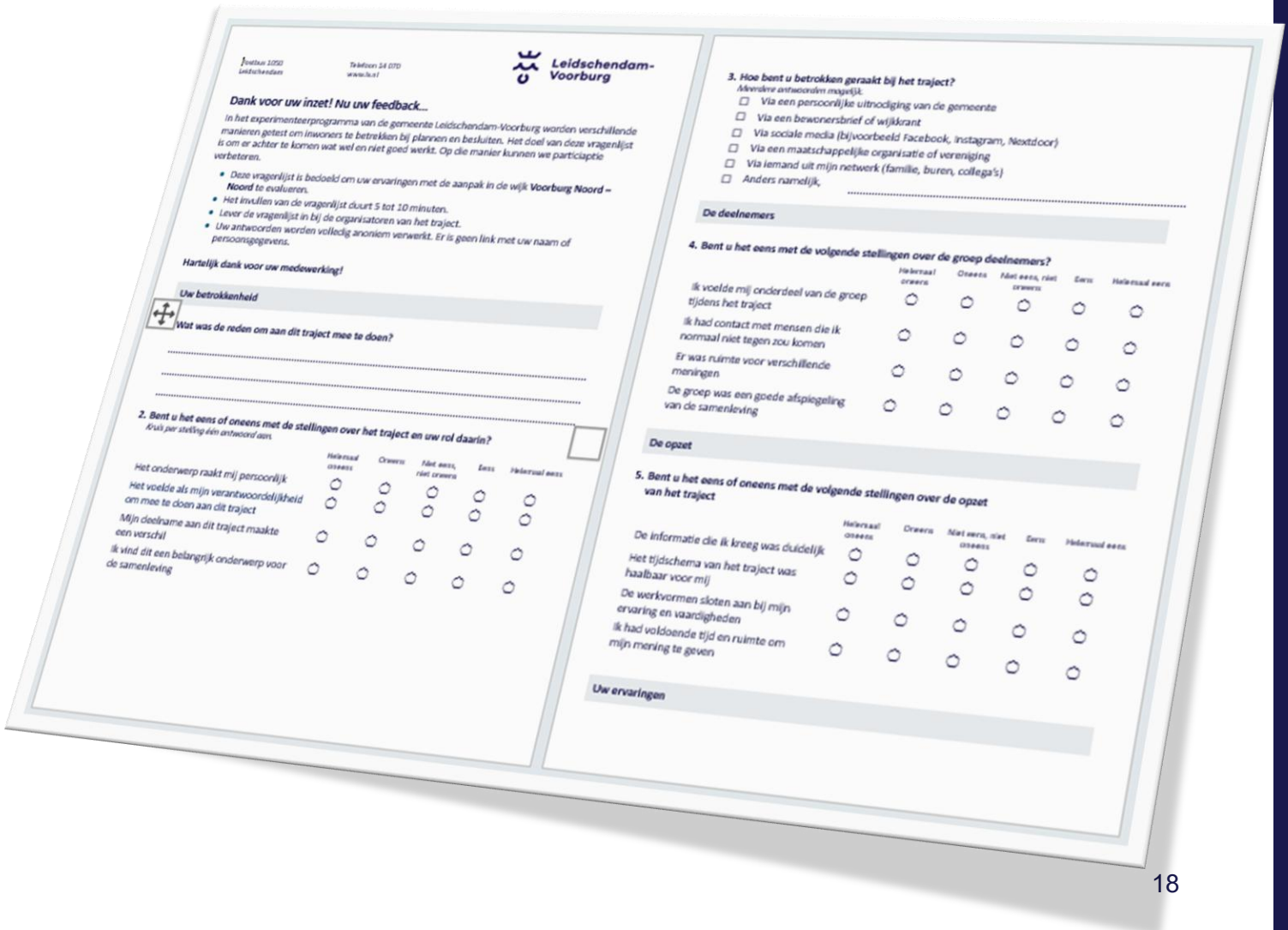
Elementen evaluatie ACTIE-kader

Enquête

De enquête wordt afgenomen bij participatiebijeenkomsten.

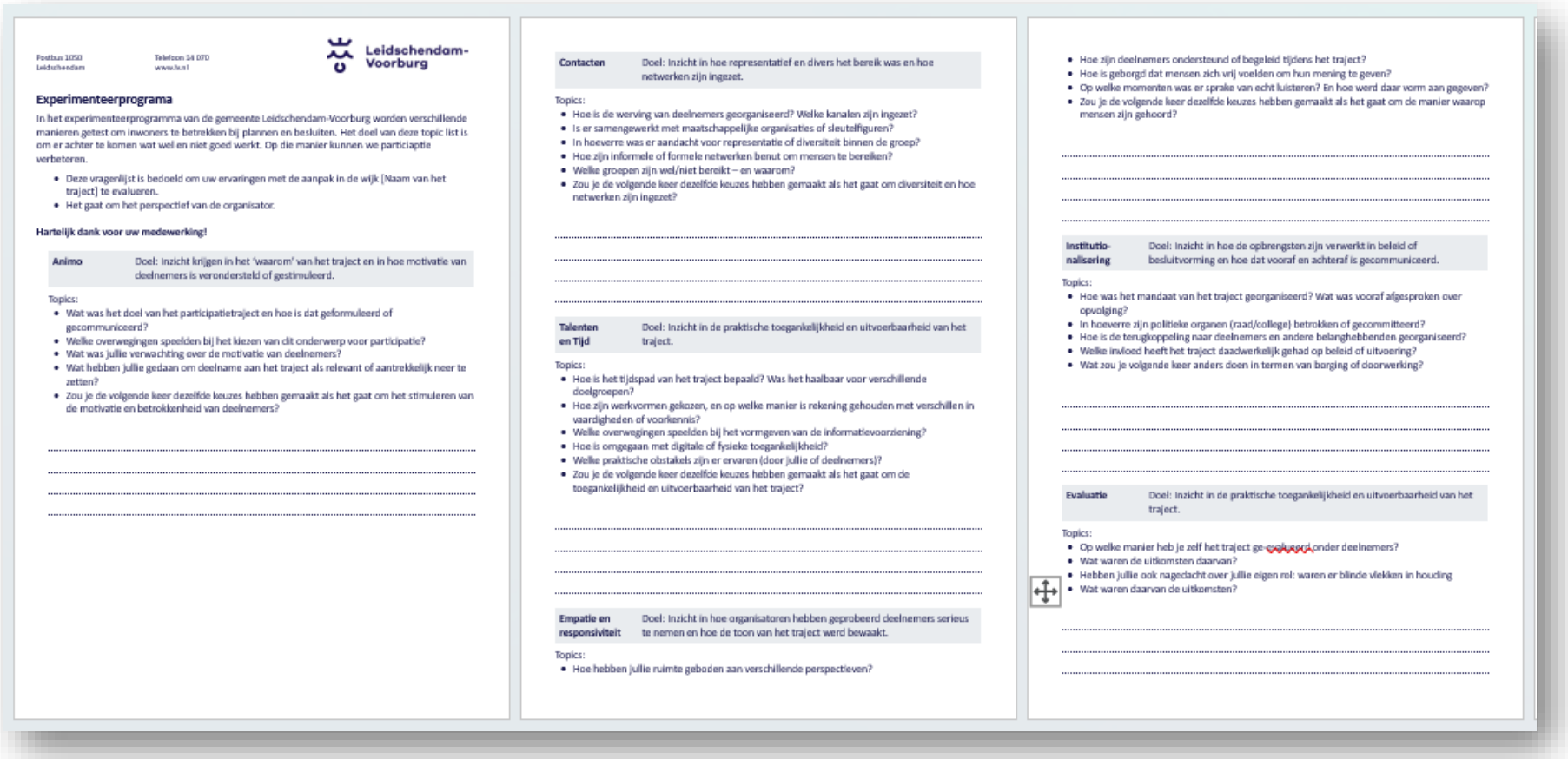
Aanwezigen kunnen met een QR-code of op papier de enquête invullen.

De uitkomsten worden verzameld en geanalyseerd in een programma-tool en verwerkt in een evaluatierapport.

Elementen evaluatie ACTIE-kader

Topic-lijst

Postbus 1050
Leidschendam

Telefoon 14 070
www.lv.nl

Leidschendam-Voorburg

Experimenteerprogramma

In het experimenteerprogramma van de gemeente Leidschendam-Voorburg worden verschillende manieren getest om inwoners te betrekken bij plannen en besluiten. Het doel van deze topic list is om er achter te komen wat wel en niet goed werkt. Op die manier kunnen we particiaptie verbeteren.

- Deze vragenlijst is bedoeld om uw ervaringen met de aanpak in de wijk [Naam van het traject] te evalueren.
- Het gaat om het perspectief van de organisator.

Hartelijk dank voor uw medewerking!

Animo — Doel: Inzicht krijgen in het 'waarom' van het traject en in hoe motivatie van deelnemers is verondersteld of gestimuleerd.

Topics:

- Wat was het doel van het participatietraject en hoe is dat geformuleerd of gecommuniceerd?
- Welke overwegingen speelden bij het kiezen van dit onderwerp voor participatie?
- Wat was jullie verwachting over de motivatie van deelnemers?
- Wat hebben jullie gedaan om deelname aan het traject als relevant of aantrekkelijk neer te zetten?
- Zou je de volgende keer dezelfde keuzes hebben gemaakt als het gaat om het stimuleren van de motivatie en betrokkenheid van deelnemers?

Contacten — Doel: Inzicht in hoe representatief en divers het bereik was en hoe netwerken zijn ingezet.

Topics:

- Hoe is de werving van deelnemers georganiseerd? Welke kanalen zijn ingezet?
- Is er samengewerkt met maatschappelijke organisaties of sleutelfiguren?
- In hoeverre was er aandacht voor representatie of diversiteit binnen de groep?
- Hoe zijn informele of formele netwerken benut om mensen te bereiken?
- Welke groepen zijn wel/niet bereikt – en waarom?
- Zou je de volgende keer dezelfde keuzes hebben gemaakt als het gaat om diversiteit en hoe netwerken zijn ingezet?

Talenten en Tijd — Doel: Inzicht in de praktische toegankelijkheid en uitvoerbaarheid van het traject.

Topics:

- Hoe is het tijdspad van het traject bepaald? Was het haalbaar voor verschillende doelgroepen?
- Hoe zijn werkvormen gekozen, en op welke manier is rekening gehouden met verschillen in vaardigheden of voorkennis?
- Welke overwegingen speelden bij het vormgeven van de informatievoorziening?
- Hoe is omgegaan met digitale of fysieke toegankelijkheid?
- Welke praktische obstakels zijn er ervaren (door jullie of deelnemers)?
- Zou je de volgende keer dezelfde keuzes hebben gemaakt als het gaat om de toegankelijkheid en uitvoerbaarheid van het traject?

Empatie en responsiviteit — Doel: Inzicht in hoe organisatoren hebben geprobeerd deelnemers serieus te nemen en hoe de toon van het traject werd bewaakt.

Topics:

- Hoe hebben jullie ruimte geboden aan verschillende perspectieven?
- Hoe zijn deelnemers ondersteund of begeleid tijdens het traject?
- Hoe is geborgd dat mensen zich vrij voelden om hun mening te geven?
- Op welke momenten was er sprake van echt luisteren? En hoe werd daar vorm aan gegeven?
- Zou je de volgende keer dezelfde keuzes hebben gemaakt als het gaat om de manier waarop mensen zijn gehoord?

Institutionalisering — Doel: Inzicht in hoe de opbrengsten zijn verwerkt in beleid of besluitvorming en hoe dat vooraf en achteraf is gecommuniceerd.

Topics:

- Hoe was het mandaat van het traject georganiseerd? Wat was vooraf afgesproken over opvolging?
- In hoeverre zijn politieke organen (raad/college) betrokken of gecommitteerd?
- Hoe is de terugkoppeling naar deelnemers en andere belanghebbenden georganiseerd?
- Welke invloed heeft het traject daadwerkelijk gehad op beleid of uitvoering?
- Wat zou je volgende keer anders doen in termen van borging of doorwerking?

Evaluatie — Doel: Inzicht in de praktische toegankelijkheid en uitvoerbaarheid van het traject.

Topics:

- Op welke manier heb je zelf het traject geëvalueerd onder deelnemers?
- Wat waren de uitkomsten daarvan?
- Hebben jullie ook nagedacht over jullie eigen rol: waren er blinde vlekken in houding
- Wat waren daarvan de uitkomsten?

Toelichting Actiekader Topic-lijst

Vragen topic-lijst; reflectie van betrokken projectleiders/medewerkers

Animo:

- Hoe is het doel van de participatie geformuleerd en vervolgens gecommuniceerd?
- Welke overwegingen speelden bij het kiezen van dit onderwerp voor participatie?
- Wat was jullie verwachting over de motivatie van deelnemers?
- Wat hebben jullie gedaan om deelname aan het traject als relevant of aantrekkelijk neer te zetten?

Contacten:

- Welke groepen zijn wel/niet bereikt – en waarom?
- Zou je de volgende keer dezelfde keuzes hebben gemaakt als het gaat om diversiteit en hoe netwerken zijn ingezet?

Talenten en tijd:

- Hoe is het tijdspad van het traject bepaald? Was het haalbaar voor verschillende doelgroepen?
- Op welke manier is rekening gehouden met verschillen in vaardigheden of voorkennis bij het kiezen van werkvormen?
- Welke overwegingen speelden bij het vormgeven van de informatievoorziening?
- Hoe is omgegaan met digitale of fysieke toegankelijkheid?
- Welke praktische obstakels zijn er ervaren (door jullie of deelnemers)?
- Zou je de volgende keer dezelfde keuzes hebben gemaakt als het gaat om de toegankelijkheid en uitvoerbaarheid van het traject?

Empathie en responsiviteit:

- Hoe hebben jullie ruimte geboden aan verschillende perspectieven?
- Hoe zijn deelnemers ondersteund of begeleid tijdens het traject?
- Hoe is geborgd dat mensen zich vrij voelden om hun mening te geven?
- Op welke momenten was er sprake van echt luisteren? En hoe werd daar vorm aan gegeven?
- Zou je de volgende keer dezelfde keuzes hebben gemaakt als het gaat om de manier waarop mensen zijn gehoord?

Institutionalisering en evaluatie:

- Wat zou je volgende keer anders doen in termen van borging of doorwerking?
- Hoe hebben jullie je eigen rol in het participatietraject geëvalueerd?
- Wat was daarvan de uitkomst en waren er blinde vlekken in de houding?

Elementen evaluatie ACTIE-kader

Toelichting

Met achtergrondinformatie voor de projectleiders over het ACTIE-kader, hoe deze toe te passen, zodanig dat in het Experimenteerprogramma steeds sprake is van eenzelfde opbouw en evaluatieopzet /-instrumenten.

Toelichting op de aanpak

De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft gekozen voor het ACTIE-kader[1] als basis voor het evaluatieprogramma. Het ACTIE-kader is een wetenschappelijk onderbouwd raamwerk dat helpt bij het analyseren van factoren die participatie kunnen bevorderen of juist belemmeren. ACTIE staat voor Animo, Contacten, Talenten en Tijd. Institutionalisering en Empathie & Responsiviteit. Volgens Bas Denters en Pieter-Jan Klok (2015) biedt het ACTIE-kader *"niet alleen inzicht in succes- en faalfactoren van participatie, maar helpt ook bij het formuleren van aanbevelingen over wat overheden en maatschappelijke organisaties kunnen doen om succesvolle burgerparticipatie te faciliteren."*

Hoewel het ACTIE-kader uitstekend helpt om participatieprocessen te ontwerpen en evalueren op systeemniveau, is het als zodanig geen instrument dat direct inzicht geeft in hoe organisatoren en deelnemers zelf het proces hebben ervaren. Daarom hebben we deze door vertaald, langs de lijn van het ACTIE-kader, door een vragenlijst te ontwikkelen voor deelnemers. Daarbij hebben we ons o.a. laten inspireren door het proefschrift van Christine Bleijenberg (2021)[2]. Daarnaast gebruikten we het Evaluatiekader Lokale Burgerberaden van Christine Bleijenberg en Kristof Jacobs (2025)[3]. Dit evaluatiekader benadrukt het belang van reflectie vanuit de burger zelf, wat goed aansluit bij de wens om participatie mensgericht te evalueren. Daarnaast hebben we een topic list gemaakt waarmee we ook vanuit het perspectief van organisatoren kunnen achterhalen hoe het traject is verlopen.

Het doel van zowel de vragenlijst als de topiclijst is om een generiek meetinstrument te hebben waarmee verschillende participatietrajecten kunnen worden geëvalueerd. Door steeds dezelfde vragenlijst te gebruiken kunnen niet alleen conclusies worden getrokken op het niveau van de trajecten zelf maar is het ook mogelijk om overkoepelende conclusies te formuleren.

Zowel de vragenlijst voor deelnemers als de topiclijst voor organisatoren zijn te vinden in de bijlage.

De vragenlijst voor deelnemers

Voor dit onderzoek is gekozen om gebruik te maken van twee versies van de vragenlijst: een online versie en een papieren versie. Deze aanpak biedt flexibiliteit in de manier van dataverzameling en sluit aan bij de voorkeuren van verschillende deelnemers.

De online vragenlijst is geprogrammeerd via Analyzer en wordt eenvoudig toegankelijk gemaakt via een kaartje met QR-code. Deze vorm van dataverzameling heeft als voordeel dat deelnemers de vragenlijst kunnen invullen op een moment dat het hen uitkomt. Bovendien is het voor de onderzoekers efficiënter in verwerking en analyse, aangezien de data direct digitaal beschikbaar zijn.

Tegelijkertijd is ervoor gekozen om ook een papieren versie aan te bieden, met name op locaties of momenten waarop deelnemers fysiek aanwezig zijn. De voordelen hiervan zijn een hogere responsgraad en de mogelijkheid om mensen direct na een activiteit of bijeenkomst te benaderen.

[1] https://ris.utwente.nl/ws/portalfiles/portal/329365882/MijnBorne2030_evaluatie_van_een_democratisch_experiment.pdf
[2] https://repository.ubn.ru.nl/bitstream/handle/2066/233557/233557.pdf?sequence=1&isAllowed=y

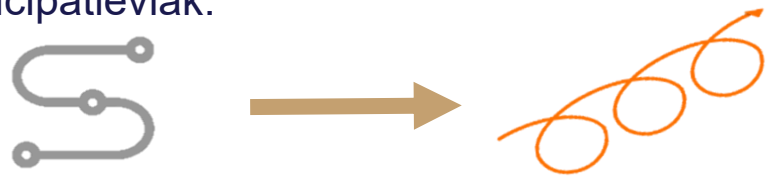
Doorwerking Experimenteerprogramma in de organisatie Leren & Ontwikkelen

Van uitvoering van participatie naar leren en ontwikkelen vanuit het Experimenteerprogramma

In de verschillende participatietrajecten worden ervaringen opgedaan met de participatie; wat werkt goed en wat minder goed. De evaluatie-elementen uit het ACTIE-kader bieden inzicht in de ontworpen participatieprocessen. De opgedane ervaringen kunnen input geven die breder in de organisatie gedeeld kunnen worden. Daar wordt ook in de voortgangs-gesprekken met de projectleiders van de Experimenten gesproken; welke aspecten kunnen doorontwikkeld worden en zijn geschikt voor bredere toepassing. Of juist zijn geschikt om in specifieke situaties toe te passen. Ook onderdeel van het programma is om samen met de Sijtwende Academy een aantal bijeenkomsten / trainingen te organiseren die medewerkers kunnen volgen om hun kennis en kunde nog verder door te ontwikkelen.

De ontwikkelingen in de samenleving staan niet stil. We volgen vanuit het Experimenteerprogramma ook de trends & ontwikkelingen op participatievlak.

Juist vanuit het Experimenteerprogramma zoeken we het toepassen van naar vernieuwende processen en instrumenten en ook de daarmee opgedane ervaringen. Dat doen we niet alleen binnen onze eigen organisatie, maar ook buiten onze organisatie. Zo breiden we onze kennis en kunde uit en ook ons in te zetten instrumentarium. We bouwen daarbij voort op wat we ‘al weten’ en stimuleren de doorontwikkeling op participatievlak.

Van lineair proces **Naar iteratief proces**

Doorwerking Experimenteerprogramma in de organisatie Leren & Ontwikkelen

Van uitvoering van participatie naar leren en ontwikkelen vanuit het Experimenteerprogramma

Evaluatie toegepaste op participatievormen
(Actiekader / 6 projecten)

Visie: 'Participatie 2.0'
In L-V doen we dat zo!

Op te stellen in overleg met in- en externe organisaties

BESLUITVORMING

Eindevaluatie 2027 leidende tot 'Participatie 2.0'
In L-V doen we dat zo!

DO

Samen met interne organisatie oefenen en leren door de Participatie 2.0 toe te passen in verschillende projecten.

2. Achtergrond en aanpak tussenevaluatie

2.3 Onderzoeksmethoden

Onderzoeksmethoden tussenevaluatie

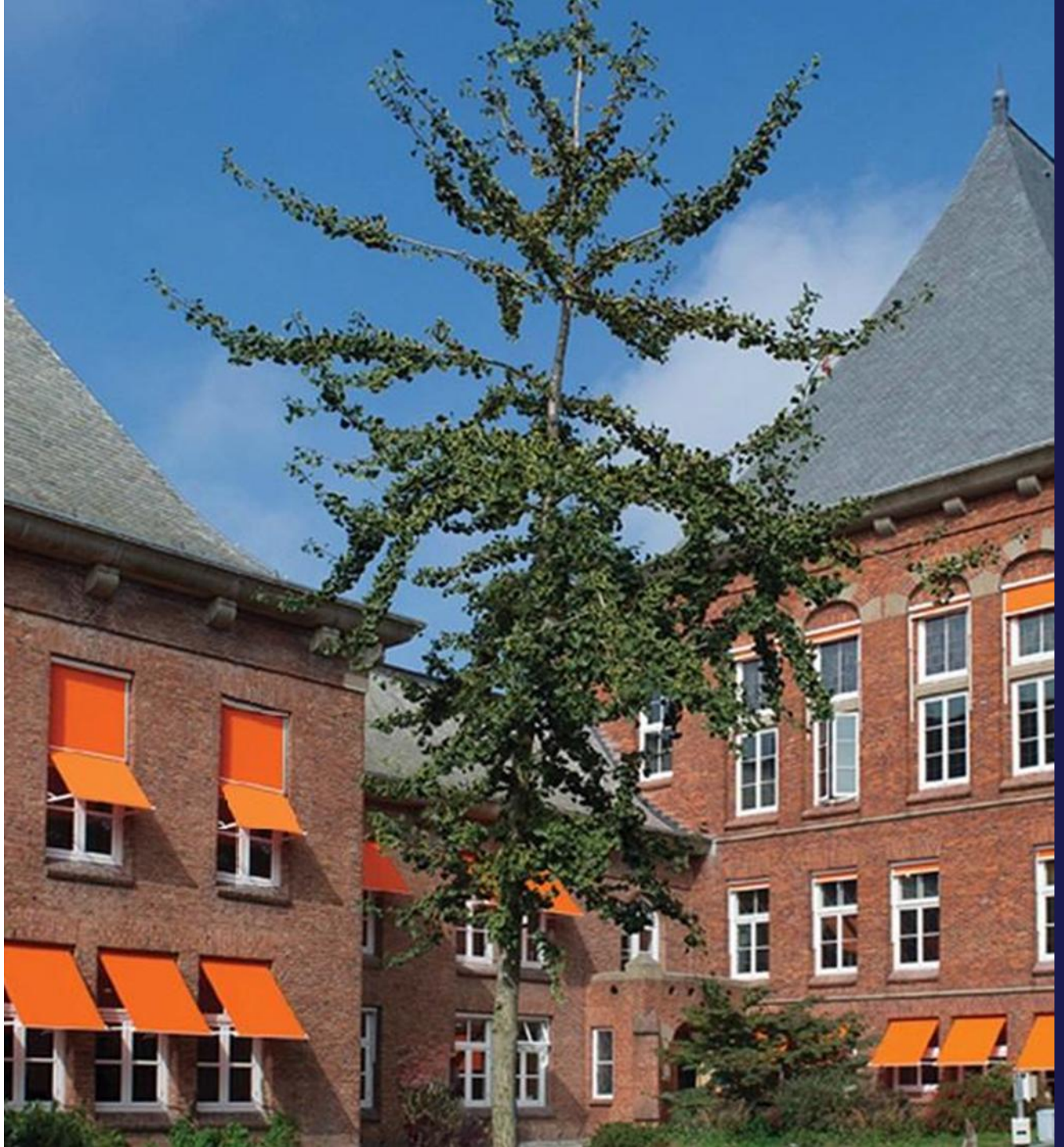
- Deskresearch
- Vragenlijsten projecten/beleid/verordeningen + enquêtes participanten EPP
- Groeps-interview met projectleiders
- Interview-gesprekken met externe stakeholders: Adviesraden, Vlietwensen en BKC
- Interviews collegeleden en Informeel college

Onderzoeksmethoden tussenevaluatie

- Periodiek overleg met projectleiders EPP.
- Op de verschillende bijeenkomsten zijn, waar dat mogelijk was qua setting van het participatiemoment, enquêtes gehouden onder de participanten.
- Topicvragenlijst besproken.
- Gecombineerde vragen over participatie onder projecten EPP in de vragenlijst voor de evaluatie van de participatieverordening.
- Interviews externe stakeholders: Commissie Vlietwensen, Adviesraden en BKC.
- Interviews en informeel college voor ervaringen en ophalen vernieuwende vormen participatie.
- Verdiepende interviews gericht op reflectie met een aantal projectleiders elementen ACTIE-kader

3. Voorlopige resultaten tussenevaluatie

Leidschendam-Voorburg

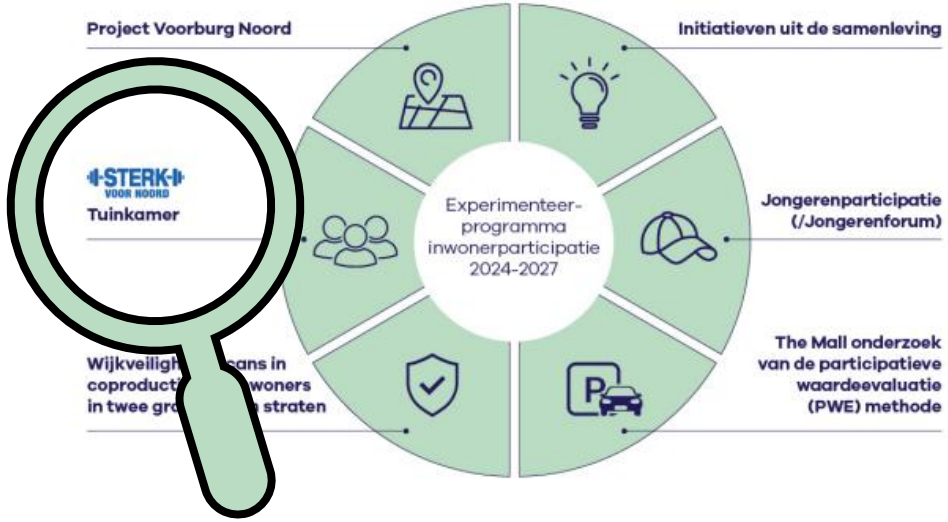
Resultaten tussenevaluatie per geselecteerd project

- Per project wordt gedurende de 2-jarige looptijd van de te volgen projecten onder het Experimenteerprogramma geëvalueerd volgens het ACTIE-kader.

- De tussenevaluatie is per project opgezet vanuit:
  - een korte introductie van het project,
  - het niveau van de participatie op de participatieladder,
  - resultaten tussenevaluatie en doorkijk naar het vervolg van het traject.

3. Resultaten tussenevaluatie

3.1 De Tuinkamer

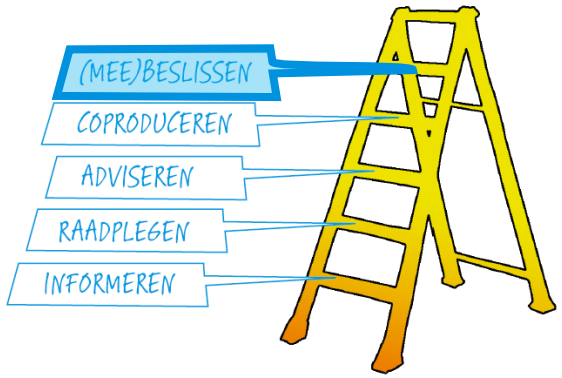

Tuinkamer van Noord

De Tuinkamer van Noord is een plek in Leidschendam-Noord waar je buurtgenoten kunt ontmoeten, leert kennen, lekker kunt eten en mee kunt doen aan activiteiten. De Tuinkamer van Noord is te vinden in Sporthal De Fluit.

Niveau van participatie

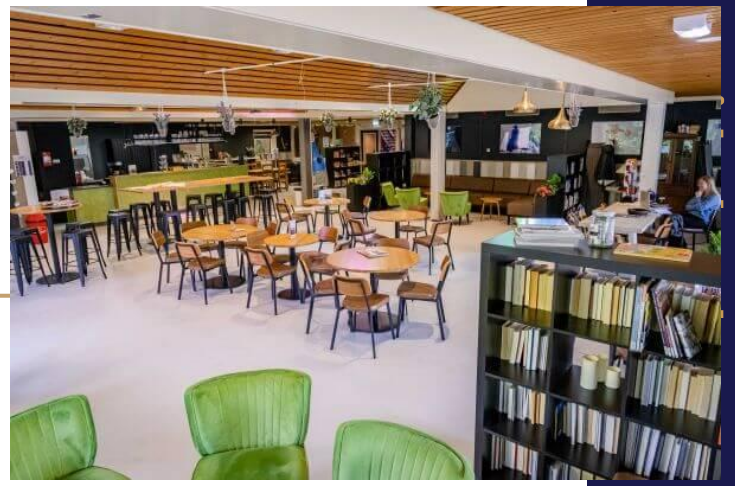
De Tuinkamer

Eén van de onderdelen van het programma Sterk voor Noord is om inwoners in het gebied te activeren en de gelegenheid te bieden om zelf invulling te geven aan (kleine) voorzieningen en activiteiten in de kantine van de sporthal De Fluit en op andere locaties in hun wijk. Dit wordt ‘De Tuinkamer’ genoemd. De inwoners worden op een actieve manier betrokken bij hun eigen ontwikkeling en die van de gemeenschap. Dit bevordert de sociale samenhang en vergroot het gevoel van eigenwaarde en betrokkenheid. De participatie draagt bij aan het versterken van persoonlijke vaardigheden, het uitbreiden van het sociale netwerk en het bevorderen van zelfstandigheid. Het activiteitenaanbod is uitgebreid op verzoek van de inwoners/bezoekers. De inbreng van de stakeholders heeft geleid tot een betere samenwerking en afstemming binnen de organisatie.

De investering in het promoten van de Tuinkamer met al zijn mogelijkheden heeft geleid tot wat er nu georganiseerd wordt en draait. Al werkenderwijs komen er activiteiten bij en vallen er activiteiten af. Het spanningsveld ligt er soms in dat de Tuinkamer voor iedereen open moet staan. Er mogen geen ‘besloten activiteiten’ worden georganiseerd. Soms lijkt die behoefte er wel te zijn en dan moet voor die activiteit uitgeweken worden naar een andere locatie/plek omdat het concept dan niet past binnen de doelstelling van de Tuinkamer.

Bij de start ontstonden er problemen met de continuïteit van de catering. Doordat iedereen zijn schouders eronder zette is het toch gelukt om de catering te continueren en is deze nu gewaarborgd. Juist de laagdrempeligheid en het drinken van een kopje koffie zijn elementen die bijdragen aan de openheid en het ontmoeten.

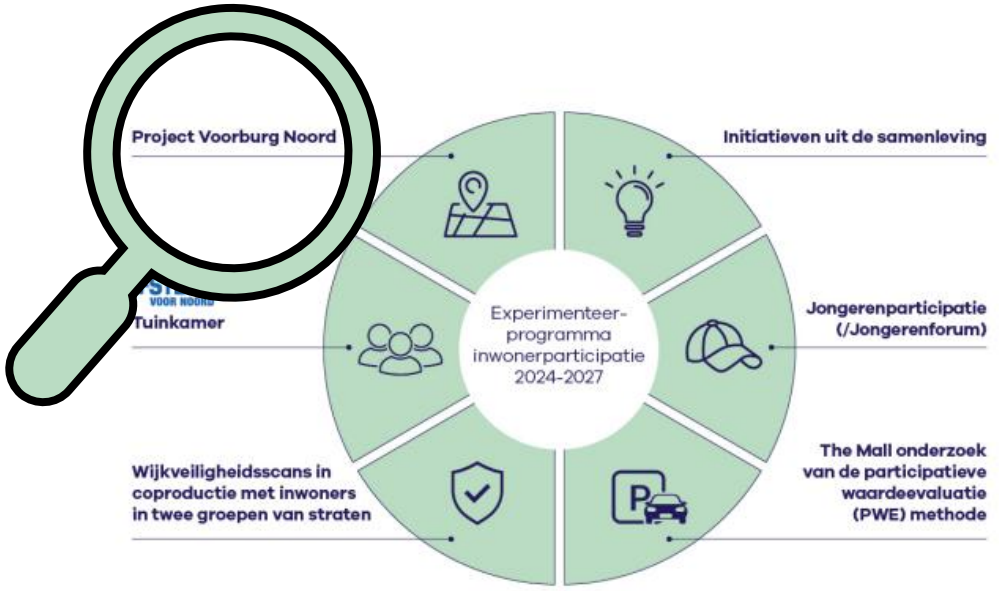
Op het programma staan leerbezoeken aan voorbeelden van vergelijkbare initiatieven bij andere gemeenten. Hoe hebben zij dit soort initiatieven georganiseerd, gepromoot etcetera. Dit wordt in de eindevaluatie meegenomen.

3. Resultaten tussenevaluatie

3.2 Voorburg Noord

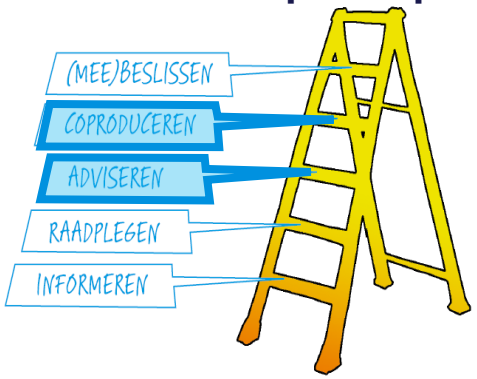

Kaart herinrichting:
gebied binnen de rode stippellijn

Herinrichten Voorburg-Noord noord

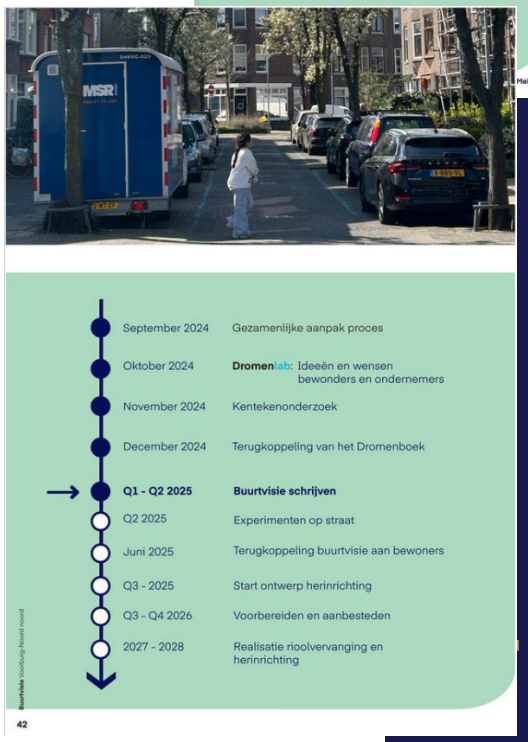
In het project herinrichten Voorburg-Noord noord is er een participatietraject gedaan voor het opzetten van het Dromenboek. Dit proces bestond uit straatgesprekken, bijeenkomsten en een enquête en vond plaats voor het ACTIE-kader was uitgewerkt. In het Dromenboek zijn wel factoren opgenomen zoals: hoe inwoners zijn benaderd, hoeveel deelnemers het Dromenlab heeft gehad, hoeveel respondenten er waren op de enquête en hoeveel views de oproepen voor het Dromenlab hebben gehad op social media.

Niveau van participatie

Tijdens het opzetten van het Dromenboek (gepresenteerd in februari 2025) is er ook in de buurt een kentekenonderzoek gedaan. Vervolgens zijn deze onderzoeken in de Buurtvisie verder uitgewerkt. In deze visie staan de kaders en uitgangspunten voor een toekomstbestendige inrichting. De belangrijkste punten die in de Buurtvisie zijn benoemd die in het ontwerp terug moeten komen zijn vergroening, wandel- en fietsvriendelijke straten, parkeren, speel-, ontmoetings- en beweegplekken en een veilige, overzichtelijke en obstakelvrije inrichting.

In het ontwerpproces worden bewoners betrokken deze fase gaat begin 2026 van start. Het ontwerp wordt gemaakt op basis van de Buurtvisie. In deze fase worden ook de reacties op de buurtvisie en de straatexperimenten meegenomen. In juni is een informatieavond georganiseerd om de Buurtvisie te presenteren en een aankondiging te doen over de straatexperimenten. Alle bewoners waren uitgenodigd voor deze informatieavond.

De terugkoppeling van de Buurtvisie werd gepresenteerd door middel van een presentatie en de aanwezigen konden vragen stellen en hun mening geven. Bij deze bijeenkomst is door middel van een enquête (gebaseerd op het ACTIE-kader) aan de aanwezigen gevraagd om deze avond te beoordelen. Onderstaand zijn de conclusies op hoofdlijnen te lezen. Het evaluatierapport geeft gedetailleerdere informatie.

Evaluatie conform ACTIE-kader

Experimenteerprogramma participatie – traject Voorburg Noord noord

Animo. **De uitnodiging van de gemeente zorgde vooral voor de bekendheid van het traject.** Bewoners deden voornamelijk mee uit betrokkenheid, interesse en behoefte aan inspraak.

Institutionalisering. **Het traject is overwegend positief beoordeeld, al liepen de meningen uiteen van zeer positief tot enkele zeer negatieve; gemiddeld kreeg de bijeenkomst een 6,6.** De bijeenkomsten worden als inhoudelijk sterk en toegankelijk ervaren. Bewoners waarderen het initiatief van de gemeente.

Empathie en verwachte responsiviteit. **Het onderwerp wordt als belangrijk en persoonlijk relevant ervaren.** Driekwart heeft echter niet het gevoel dat de eigen inbreng impact maakt. Het is raadzaam om duidelijker te communiceren over wat er al met de inbreng is gedaan en wat er nog mee wordt gedaan.

Contacten. **Deelnemers ervaarden voldoende ruimte voor verschillende meningen.** De groep werd echter niet gezien als een optimale afspiegeling van de buurt. Men miste bijvoorbeeld de jongere inwoners, wat in het vervolg wellicht opgelost kan worden met gerichtere werving op ondervertegenwoordigde doelgroepen.

Talenten en tijd. **De bijeenkomst was op een handig moment en de informatie was helder.** Echter misten enkelen de communicatie vooraf. Over de opzet is men veelal positief. Toch voelden vier op de tien onvoldoende tijd en ruimte op de mening te geven. Dit is een punt van aandacht in de opzet.

Empathie en verwachte responsiviteit. **Men voelde zich vrij om hun mening te delen en hadden het gevoel dat hiernaar geluisterd werd.** Wel had men graag meer ruimte voor discussie gehad. (Mede hierdoor) hadden zeven op de tien niet het idee dat er door gesprek betere ideeën zijn ontstaan tijdens deze bijeenkomst.

Empathie en verwachte responsiviteit. **Vertrouwen in en kennis over wat er met de uitkomsten gebeurt, is redelijk.** Toch valt er wat winst te behalen in de terugkoppeling hiervan, welke wellicht explicieter gecommuniceerd zou kunnen worden.

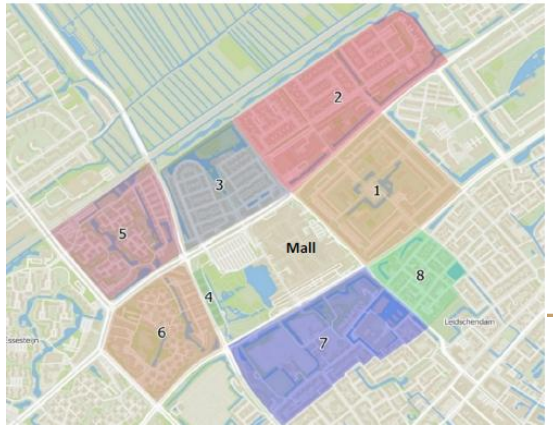
Empathie en verwachte responsiviteit. **Het traject hielp deelnemers vooral om andere perspectieven te begrijpen en nieuwe kennis op te doen.** Ruim de helft staat ervoor open om vaker deel te nemen (mits het onderwerp aanspreekt).

Leidschendam-Voorburg

3. Resultaten tussenevaluatie

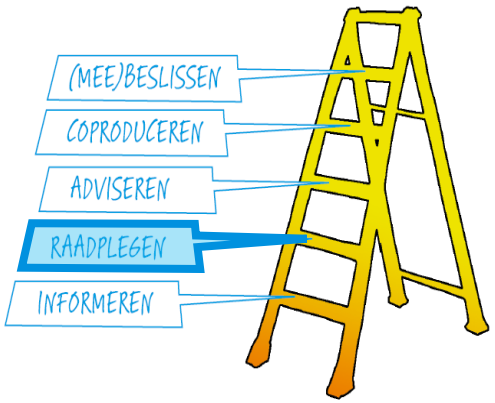
3.3 Parkeerregulering The Mall

Parkeerregulering The Mall

In de startnotitie voor de participatie voor het tegengaan van parkeeroverlast rondom The Mall is opgenomen dat er in fase 2 een raadpleging over parkeermaatregelen zou plaatsvin-den. Voorafgaand aan de besluitvorming (fase 3) over beleidsregels, verkeers-/aanwijzingsbesluit. De gekozen vorm van de participatie daarvoor was de ‘Participatieve Waarde Evaluatie methode’ (PWE); een online raadpleging in de 8 deelgebieden rondom de Mall. Daarmee zouden enerzijds de deelnemers worden meegenomen in de bestuurlijke afwegingen die moeten worden gemaakt voor een zorgvuldige besluitvorming. Inzicht geven aan welke doel-stellingen parkeerregulering een bijdrage levert is daarbij nodig. Anderzijds zou deze methode de gemeente meer inzicht geven in de afwegingen en motieven die inwoners, bedrijven en instellingen hanteren bij het maken van hun keuzes of het uitspreken van hun voorkeuren.

De essentie van PWE is inwoners een keuze van de gemeente te laten doorleven door het zo goed mogelijk nabootsen van de keuzesituatie. Dit gebeurt door inwoners een overzicht te geven van de gevolgen van de beleidsopties en de relevante beperkingen. Vervolgens geven inwoners hun mening en daarbij hun onderbouwing. Dit levert een scherp(er) beeld op van hun voorkeuren/ gemeenschappelijke waarden/hoe waarden moeten worden vertaald in beleid/welke zorgen er achter eventuele weerstand zitten. De uitkomsten van een PWE kan het college als wegingsfactor meenemen in de besluitvorming om zijn keuze. Qua inwoners zou het gaan om circa 5.000 huishoudens in de deelgebieden rondom de Mall, die zijn ver-deeld in 8 deelgebieden. Niet-inwoners zijn bijv. sportparken, scholen, buurthuizen, buurt-winkels, religieuze instellingen of een ziekenhuis.

Onderdeel van de PWE was dat o.a. de klankbordgroep mee zou kunnen bepalen welke elementen in de PWE raadpleging zouden worden opgenomen. Uiteindelijk is besloten om niet een (volwaardige) PWE te doen, maar een draagvlakmeting. Draagvlakmetingen geven vooral inzicht geven in steun en voorkeuren. Een draagvlakmeting geeft een lage participatiedruk. Het geeft geen/beperktere inzichten in waarden, motivaties en acceptatievoorwaarden.

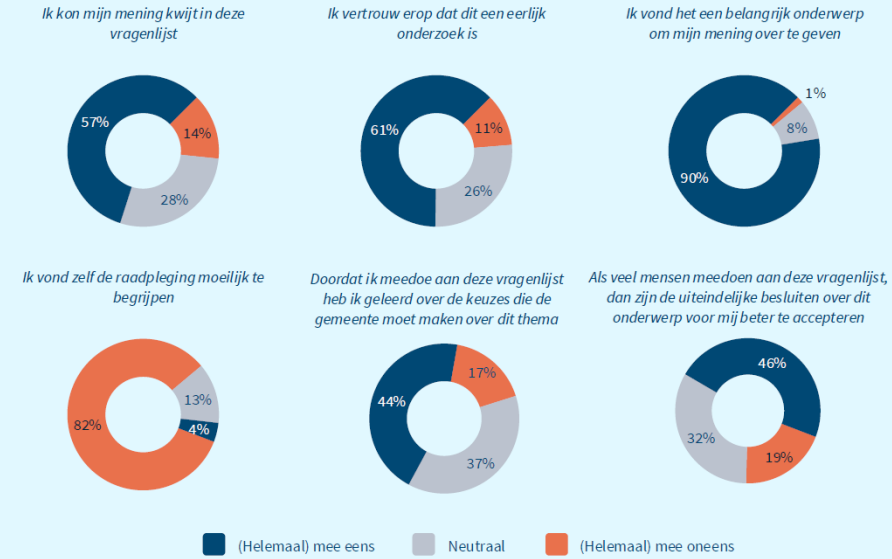
Er heeft dan ook geen volwaardige PWE plaats-gevonden, het ACTIE-kader als evaluatiemethode is hierin dan ook niet (in zijn geheel) toegepast. In de draagvlakmeting is aan de deelnemers gevraagd de raadpleging te waarderen als participatievorm.

Juist het uiteindelijk niet inzetten van het instrument van de (volwaardige) PWE geeft ook waardevolle informatie voor een evaluatie. Deze evaluatie is nog niet afgerond. Interviews met externe stakeholders / de topic-list met de projectleider/overige nauw betrokken medewerkers kunnen waardevolle informatie geven om de toepassing van de PWE, in de context van the Mall verder te evalueren. Dit proces loopt nog.

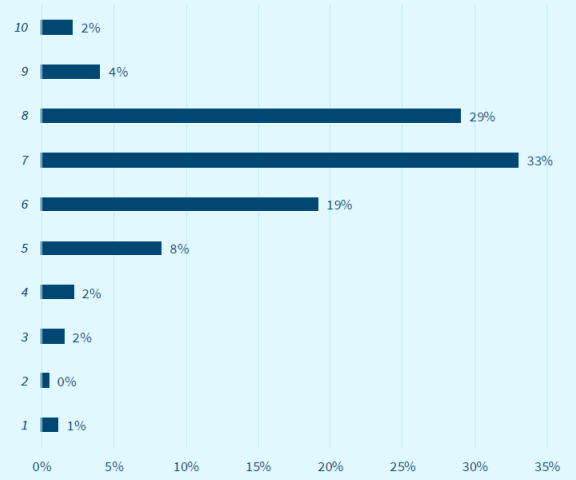
Hoe hebben deelnemers de raadpleging gewaardeerd? (1/2)

- Figuur 5.1 laat zien hoeveel deelnemers het (helemaal) eens en (helemaal) oneens waren met verschillende stellingen over de vragenlijst. Het betreft hier alleen de antwoorden van deelnemers aan de brief-versie.
- Een meerderheid van de deelnemers (57%) geeft aan hun mening kwijt te kunnen in deze vragenlijst. 14% geeft aan niet hun mening kwijt te kunnen. In hun onderbouwing hiervoor zien we soms terug dat bepaalde onderwerpen voor deze deelnemers ontbraken.
- Bijna alle deelnemers (90%) geven aan dit een belangrijk onderwerp te vinden om hun mening over te geven. En ook een grote meerderheid (82%) vond zelf de vragenlijst zelf makkelijk te begrijpen.
- Bijna de helft van de deelnemers (46%) geeft aan besluiten over vergunningparkeren beter te accepteren als veel mensen meedoen aan deze vragenlijst. 19% vindt besluiten dan niet beter te accepteren.
- Ook geeft 44% van de deelnemers aan iets te hebben geleerd over de keuzes en dilemma's van de gemeente op dit thema. Tegelijkertijd is er 17% van de deelnemers die aangeeft het hier (helemaal) mee oneens te zijn.

Figuur 5.1. Waardering van de raadpleging
Brief-versie (n=1.555)

Figuur 5.2. Rapportcijfer
Brief-versie (n=1.513)

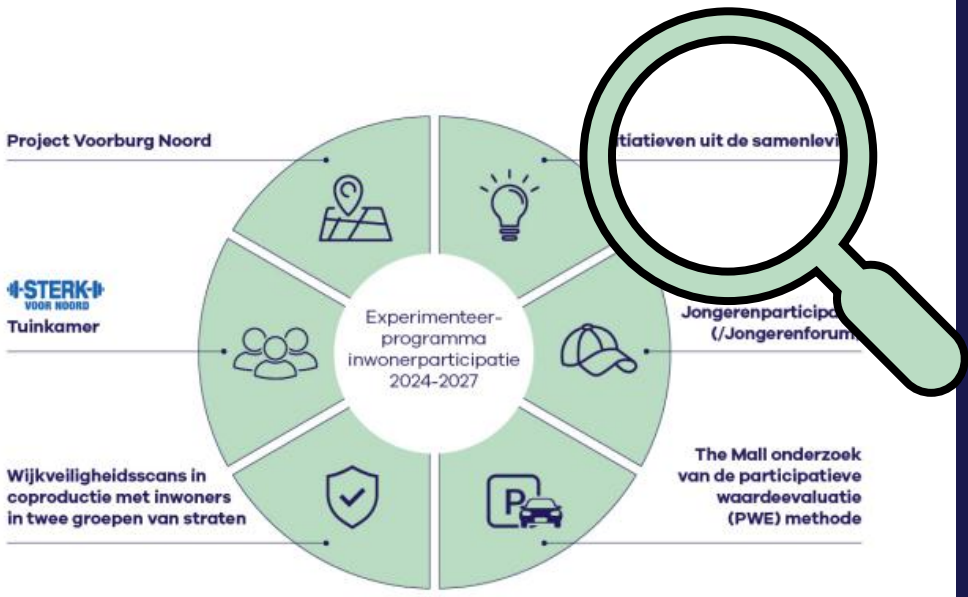

Hoe hebben deelnemers de raadpleging gewaardeerd? (2/2)

- Figuur 5.2 hoeveel deelnemers welk rapportcijfer heeft gegeven.
- Deelnemers zijn positief over de raadpleging: 87% van de deelnemers geeft een voldoende. Ze beoordelen de raadpleging gemiddeld met een rapportcijfer 6,9.

3. Resultaten tussenevaluatie

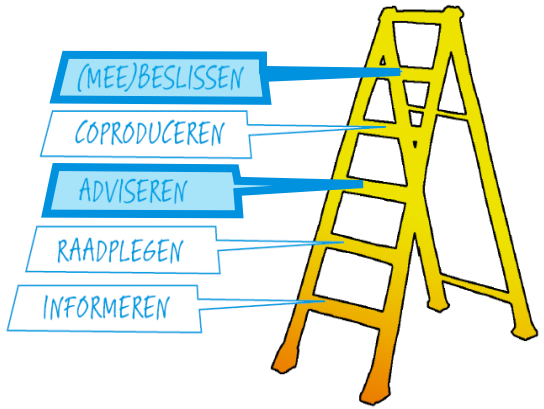
3.4 Uitdaagrecht / kleine ruimtelijke initiatieven

Uitdaagrecht/kleine ruimtelijke initiatieven

Het uitdaagrecht is een nieuw instrument dat is opgenomen in de Participatieverordening 2023 van Leidschendam-Voorburg (artikel 9). Inwoners en maatschappelijke organisaties kunnen een voorstel doen om taken van de gemeente over te nemen. De gemeente staat hiervoor open wanneer de indieners kunnen aantonen hoe zij de taak beter, slimmer, goedkoper en/of met meer draagvlak kunnen uitvoeren. Ook de reactie op een ‘Uitdaging’ is altijd maatwerk Het uitdaagrecht-initiatief moet worden ingediend bij het college. Per initiatief zal zij hierin een afweging maken. De vraag of er sprake is van sociaal ondernemerschap zal door het bestuursorgaan worden meegewogen in de afweging.

Het uitdaagrecht is in het kader van het Experimenteer-programma een specifiek onderdeel, dit gaat namelijk over overheidsparticipatie (de overheid neemt deel aan een initiatief van een derde) in tegenstelling tot de andere experimenten die allemaal inwonersparticipatie betreffen.

In 2025 is het 1e uitdaagrecht binnen de gemeente een feit. Door WGNL is er een uitdaagrecht-initiatief ingediend bij het college. Het betreft het initiatief voor het overnemen van het knotwilgbeheer in polder Essesteijn. Het college heeft ingestemd met het initiatief. De afspraken en voorwaarden zijn vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. Dit is een voorbeeld over hoe inwoners/

maatschappelijke organisaties soms graag zelf invulling willen geven aan hun leefomgeving. Voor de gemeente is het een voorbeeld van hoe zij meer, vaker en beter kan samenwerken met haar inwoners.

Om ook te leren van andere gemeenten is deelgenomen aan sessies die werden georganiseerd over het uitdaagrecht. Deelnemers waren afkomstig uit diverse gemeenten, VNG, LSA (Landelijk Samenwerkingsverband Actieve bewoners) en inwonersinitiatieven. Trainees hebben een onderzoek gedaan om inzicht te krijgen naar de ervaringen van gemeenten, inwoners initiatieven en het rijk, hoe het uitdaagrecht in de praktijk werkt, wat de kansen én de uitdagingen zijn en hoe het uitdaagrecht meer kan zijn dan ‘slechts een vinkje in de participatieverordening’. Succesfactoren die uit dit onderzoek naar voren kwamen:

- cultuur & houding (bijv. lef & flexibiliteit en een open/betrokken houding),
- organisatie en processen (bijv. participatie verankeren, duidelijke aanspreekpunten, heldere afspraken en voorwaarden),
- middelen en ondersteuning (bijv. beschikbaar budget, maatwerk per initiatief, netwerken benutten),
- communicatie en zichtbaarheid (bijv. ruimte voor ideeën, eigenaarschap bij inwoners, samenwerking en afstemming (gelijkwaardig samenwerken).

Binnen de gemeente was het voor deze eerste keer zoeken en puzzelen om dit eerste uitdaagrecht vorm te geven. Vanuit het Experimenteerprogramma wordt gewerkt om dit verder vorm te geven en te faciliteren. De opgedane ervaringen vanuit gemeente en initiatiefnemer en de succesfactoren uit het bovengenoemde onderzoek worden daarin meegenomen. Een ‘klantreis’ geeft de stappen en interacties die een initiatiefnemer doorloopt binnen de gemeente voor een uitdaagrecht-initiatief. Ook wordt gewerkt aan de in-/externe communicatie hierover.

Ten aanzien van het Initiatievenproces (kleine ruimtelijke initiatieven); dit is in 2025 geëvalueerd door middel van een onderzoek. De aanbevelingen uit dit onderzoek worden momenteel uitgewerkt/uitgevoerd. In 2026 wordt dit proces verder uitgelicht qua uitvoering van de processen rondom kleine ruimtelijke initiatieven. Daarmee is ruimte gegeven om de uitwerking van de aanbevelingen te kunnen implementeren en vervolgens de evaluatie volgens het ACTIE-kader te kunnen opzetten.

3. Resultaten tussenevaluatie

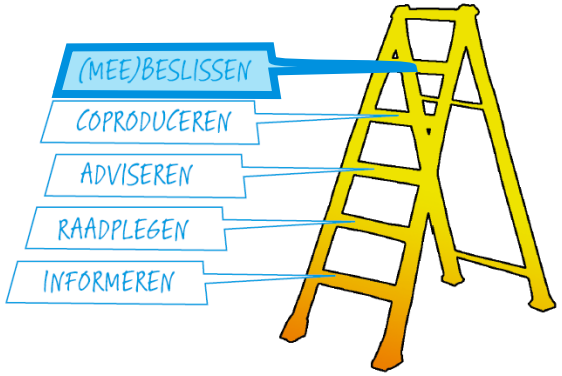
3.5 Wijkveiligheidsscans

Niveau van participatie

Wijkveiligheidsscans

Er zijn een 2-tal bijeenkomsten georganiseerd voor het informeren van de genodigden van de wijkveiligheidsscans. Dit is een vorm van gebiedsgericht werken op het vlak van leefbaarheid en veiligheid.

De wijkveiligheidsscan geeft een basis voor een ‘data-gedreven’ aanpak. En is tegelijkertijd een middel voor inspraak; door het delen van de informatie en het met elkaar in gesprek gaan per thema. Door een begeleidende werkvorm wordt het echte gesprek gevoerd; hoe wordt dit beleeft, wat speelt er bij de inwoners, wat kunnen de inwoners er mogelijk zelf aan doen, welke initiatieven lopen er al. Waarvoor hebben de bewoners andere partijen nodig (waaronder de gemeente).

Met deze input wordt toegewerkt naar een integraal actieplan in nauwe samenwerking met de interne, externe ketenpartners en buurtbewoners.

Bij de 2e bijeenkomst voor de Wijkveiligheidsscan is door middel van de enquête (gebaseerd op het ACTIE-kader) aan de aanwezigen gevraagd om de bijeenkomst te beoordelen.
Onderstaand zijn de conclusies op hoofdlijnen te zien.
De 1e bijeenkomst was al georganiseerd voordat het ACTIE-kader was uitgewerkt.
In deelbijeenkomsten met buurtbewoners die verder willen mee denken en werken wordt een actieplan opgesteld. Er vloeien concrete acties voort die met vrijwilligers en partners worden besproken en gerealiseerd ter bevordering van leefbaarheid en veiligheid.
Er volgen meerdere bijeenkomsten in het kader van de Wijkveiligheidsscans. Om zo per wijk samen met de bewoners te werken aan een sociale en veilige wijk.

Evaluatie conform ACTIE-kader

Experimenteerprogramma participatie – bijeenkomst Wijkveiligheidsscan Bovenveen

Animo. **De meeste bewoners hebben vernomen van deze bijeenkomst via een uitnodiging van de gemeente.** Bewoners deden voornamelijk mee uit betrokkenheid en interesse in het onderwerp.

Institutionalisering. **Het traject is positief beoordeeld; gemiddeld kreeg de bijeenkomst een 7,4.** De bijeenkomst wordt als informatief en kwalitatief sterk ervaren. Bewoners waarderen de mogelijkheid tot ontmoeting en participatie.

Empathie en verwachte responsiviteit. **Het onderwerp wordt als belangrijk en persoonlijk relevant ervaren.** Bovendien voelen alle respondenten zich verantwoordelijk om mee te doen aan de bijeenkomst. Bijna twee op de drie hebben het gevoel dat eigen deelname een verschil maakte.

Contacten. **Deelnemers ervaarden voldoende ruimte voor verschillende meningen.** Ook voelden de meesten zich onderdeel van de groep en hadden de meesten contact met mensen die zij normaal niet tegen zouden komen. Twee op de drie vond de groep een goede afspiegeling van de wijk, één op de drie was het hiermee oneens.

Talenten en tijd. **De bijeenkomst was op een handig moment en de informatie was helder.** Ook ervaarden de respondenten voldoende tijd en ruimte om hun mening te geven en vond ruim driekwart dat de werkvormen aansloten op hun ervaring en vaardigheden.

Empathie en verwachte responsiviteit. **Men voelde zich vrij om hun mening te delen en had het gevoel dat hiernaar geluisterd werd.** Bijna driekwart ervaarde voldoende ruimte voor discussie en bijna zeven op de tien hebben het gevoel dat de gesprekken met anderen bijdroegen aan het resultaat van de bijeenkomst.

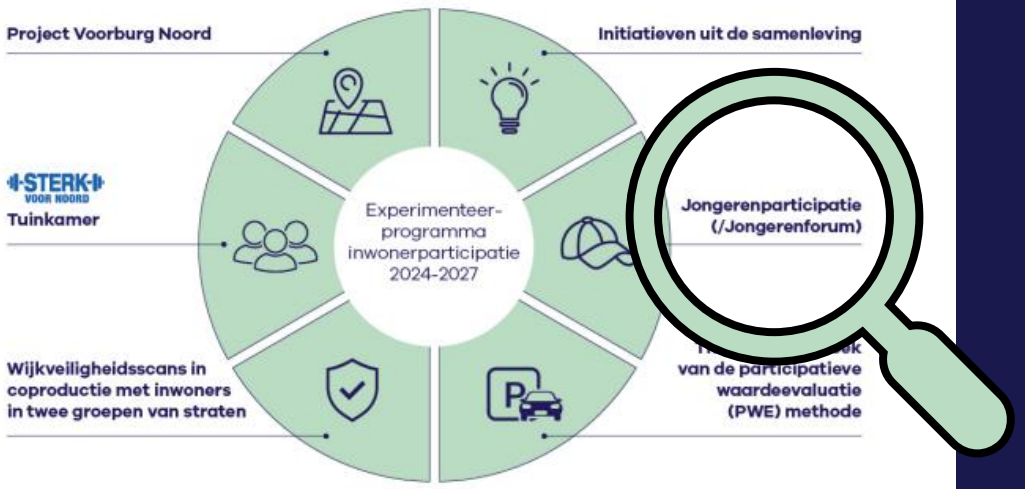
Empathie en verwachte responsiviteit. **Vertrouwen in en kennis over wat er met de uitkomst gebeurt, is redelijk.** Wel was het voor twee op de tien vooraf onduidelijk wat er met de uitkomsten zou gebeuren.

Empathie en verwachte responsiviteit. **De bijeenkomst heeft bij de meerderheid niet voor een verandering van mening gezorgd.** Ruim driekwart staat ervoor open om vaker deel te nemen (mits het onderwerp aanspreekt).

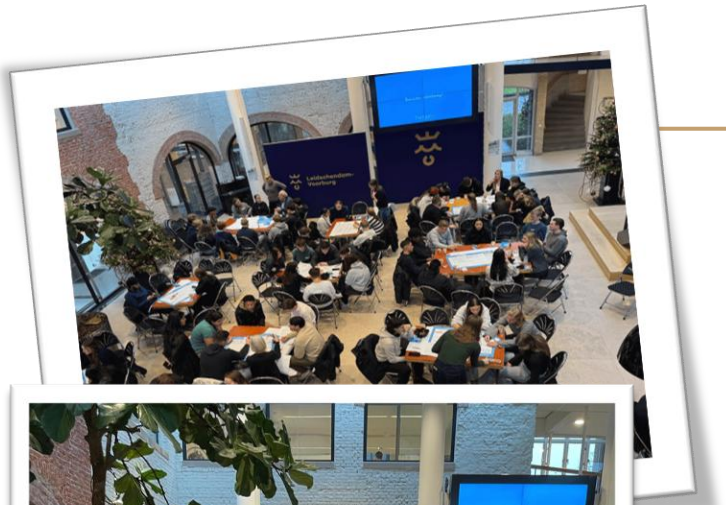

3. Resultaten tussenevaluatie

3.6 Jongerenparticipatie

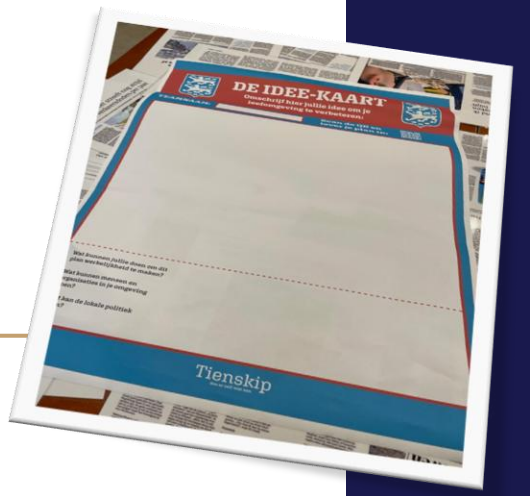

Tienskip
doe er zelf wat aan

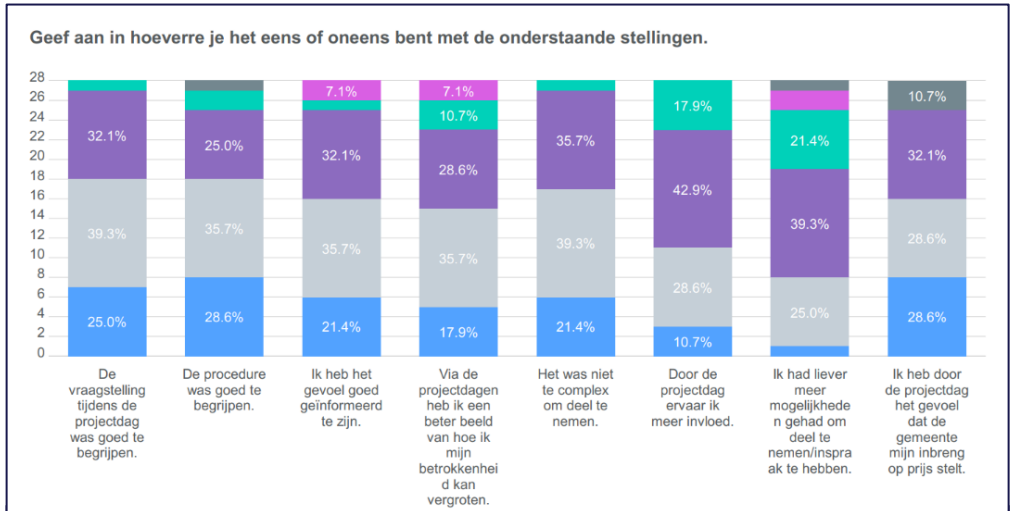
Jongerenparticipatie - Tienskipdagen

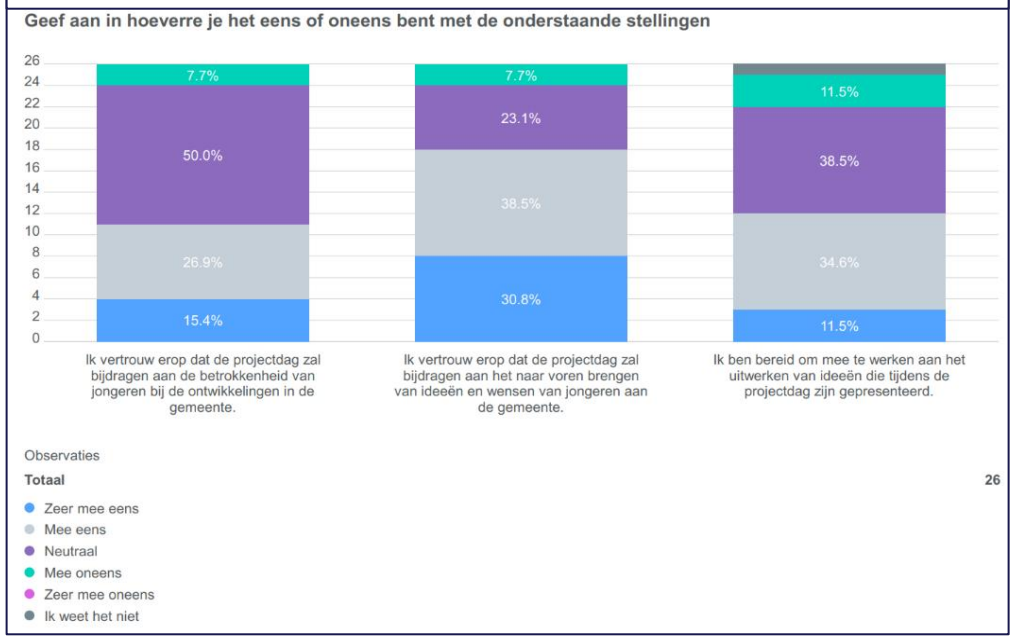

Op 19 december 2024 en 11 november 2025 zijn er 2 ‘Tienskipdagen’ georganiseerd in de gemeente (in Leidschendam respectievelijk Voorburg). In deze projectdagen konden jongeren (MBO/VO), na een eerder gevolgd lesprogramma op school, hun ideeën uitwerken voor vraagstukken die zij zien in hun eigen leefomgeving. Ze maken een ‘democratisch paspoort’ op basis waarvan zij op thema worden ingedeeld in groepen. Op de projectdag proberen ze gezamenlijk, door middel van brainstormsessies, een concrete oplossing te bedenken voor deze problemen. Dit doen zij onder begeleiding van een groepsbegeleider. De projectdag wordt afgesloten met ‘de markt van ideeën’ waar de jongeren hun ideeën en oplossingen presenteren. Met een stemronde worden het beste idee gekozen. Jongeren die verder willen met de verdere uitwerking van hun idee worden door de Tienskiporganisatie daarbij ondersteund.

De uitkomsten van de 1e sessie zijn globaal ook via het ACTIE-kader geëvalueerd (in een iets andere vorm/vraag-stelling). De uitkomsten staan linksonder. De uitkomsten van de 2e sessie (2025) zijn geëvalueerd via het ACTIE-kader; deze staan rechtsonder. Bij de evaluatie wordt ook bekeken in hoeverre de geleerde lessen uit de evaluatie van de Tienskipdagen bij de uitwerking van de motie voor het oprichten van een Jongerenadviesraad kunnen worden betrokken.

Evaluatie conform ACTIE-kader[1]

Experimenteerprogramma participatie – Tienskip

Contacten / Institutionalisering. **De bijeenkomst is positief beoordeeld; gemiddeld met een 7,5.** Aanwezige jongeren waardeerden het onderling samenwerken en de manier waarop dit kon. De meesten beschreven deze middag dan ook als 'leuk' en 'interessant'. Wel geven sommigen aan dat zij graag meer tijd, een betere organisatie (op bepaalde momenten) en een ruimere ruimte hadden willen hebben.

Contacten / Talenten en tijd / Institutionalisering / Empathie en verwachte responsiviteit. **De opzet van de bijeenkomst was goed.** Deze bood volgens het overgrote deel van de bevraagde aanwezigen voldoende ruimte voor verschillende meningen, gesprekken en discussies. Bovendien ervaarde een overgroot deel dat er geluisterd werd naar wat zij te zeggen hadden.

Animo / Empathie en verwachte responsiviteit. **Driekwart vond het belangrijk om als jongere deel te nemen aan deze bijeenkomst.** Bovendien is ruim acht op de tien tevreden met het resultaat van de bijeenkomst.

Talenten en tijd / Empathie en verwachte responsiviteit. **Velen geven aan door deze bijeenkomst meer kennis en handelingsperspectief te hebben vergaard over het aanpakken van maatschappelijke thema's.** Ook hebben sommigen persoonlijke vaardigheden zoals probleemoplossend denken, leiding nemen, samenwerken en communiceren met vreemden kunnen verbeteren.

[1]Omdat in dit traject een verkorte versie van de evaluatievragenlijst van het Experimenteerprogramma is gebruikt, kunnen de verschillende facetten van het ACTIE-kader niet eenduidig aan alle subconclusies worden gekoppeld. Hierdoor vallen de subconclusies onder meerdere facetten.

3. Resultaten tussenevaluatie

3.7 Resultaten interviews

Leidschendam-Voorburg

Interviews Externen en College

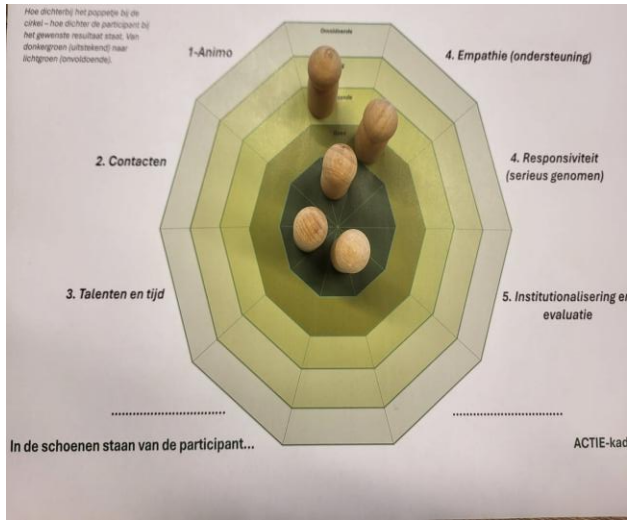
- **Externen**
  - Commissie Vlietwensen, de BKC en de Adviesraden zijn beperkt betrokken bij de participatieprocessen binnen de 6 projecten.
  - Zij geven aan graag mee te denken over vernieuwende vormen van participatie die kunnen worden onderzocht in het experimenteerprogramma.
  - Een experiment/experimenteervorm zou ook aangedragen moeten kunnen worden door inwoners e.a., besluitvorming hierover is aan het college.

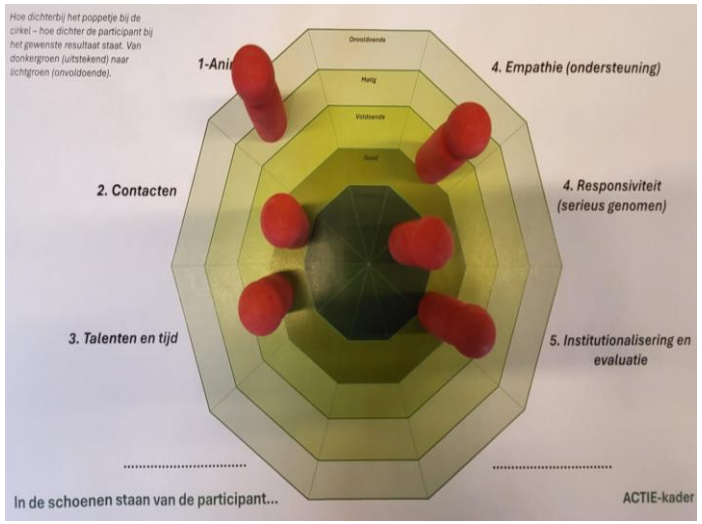
- **College**
  - Het college ziet veel potentie in het betrekken van jongeren bij de gemeentelijke processen in de vorm van een jongerenadviesraad.
  - Daarnaast zijn ideeën en wensen aangedragen voor toekomstige experimenten. In afweging met de doorloop en afronding van de huidige experimenten kan besloten worden een nieuwe experiment/experimenteervorm toe te voegen aan het programma tijdens de looptijd, danwel na de eerste experimenteerperiode.

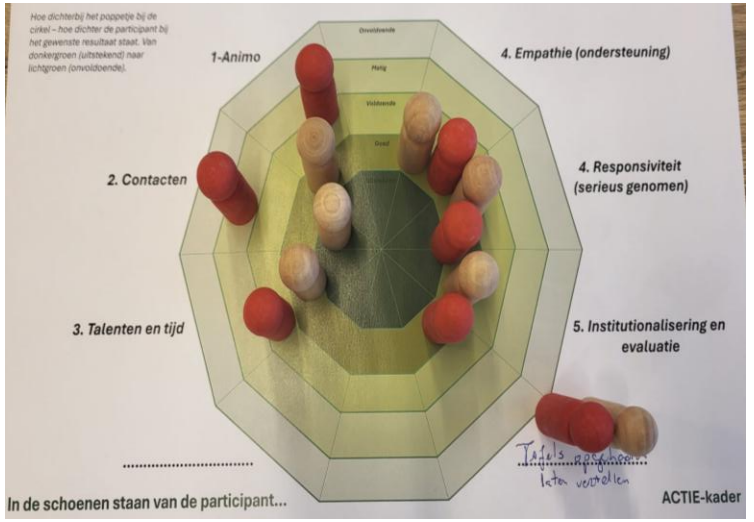
Diepte interview projectleiders

Met een aantal projectleiders zijn nog verdiepende interviews gehouden. Daarin is specifiek aandacht besteed aan de elementen uit het ACTIE-kader. Gekozen is voor het begeleiden van de vragen met een werkvorm die gericht was op reflectie ten aanzien van de reeds doorlopen en/of lopende participatieprocessen.

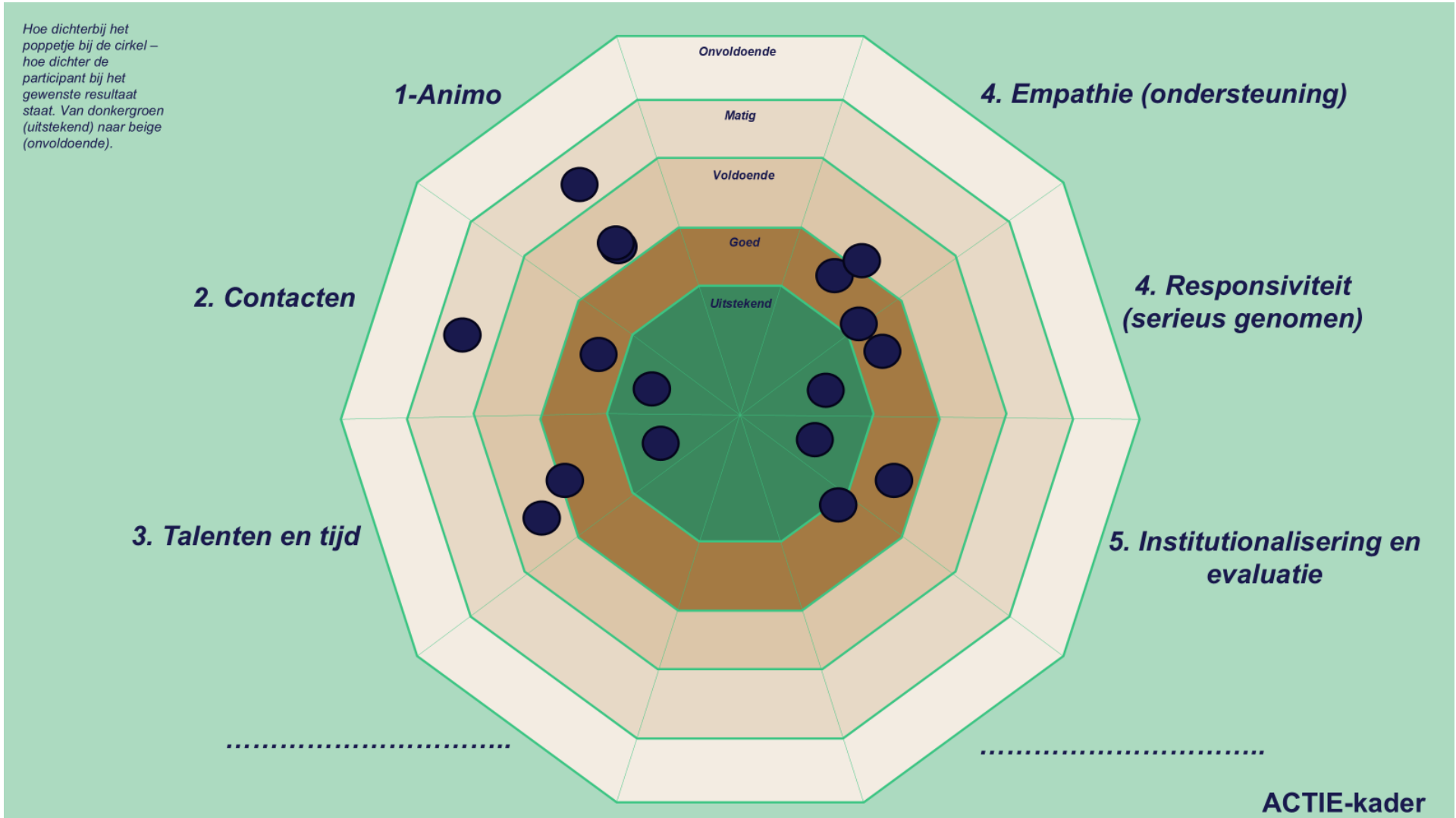
Het ‘in de schoenen gaan staan’ van de participanten in het ‘eigen participatieproces’ creëert een stukje extra bewustzijn vanuit de elementen van het ACTIE-kader.

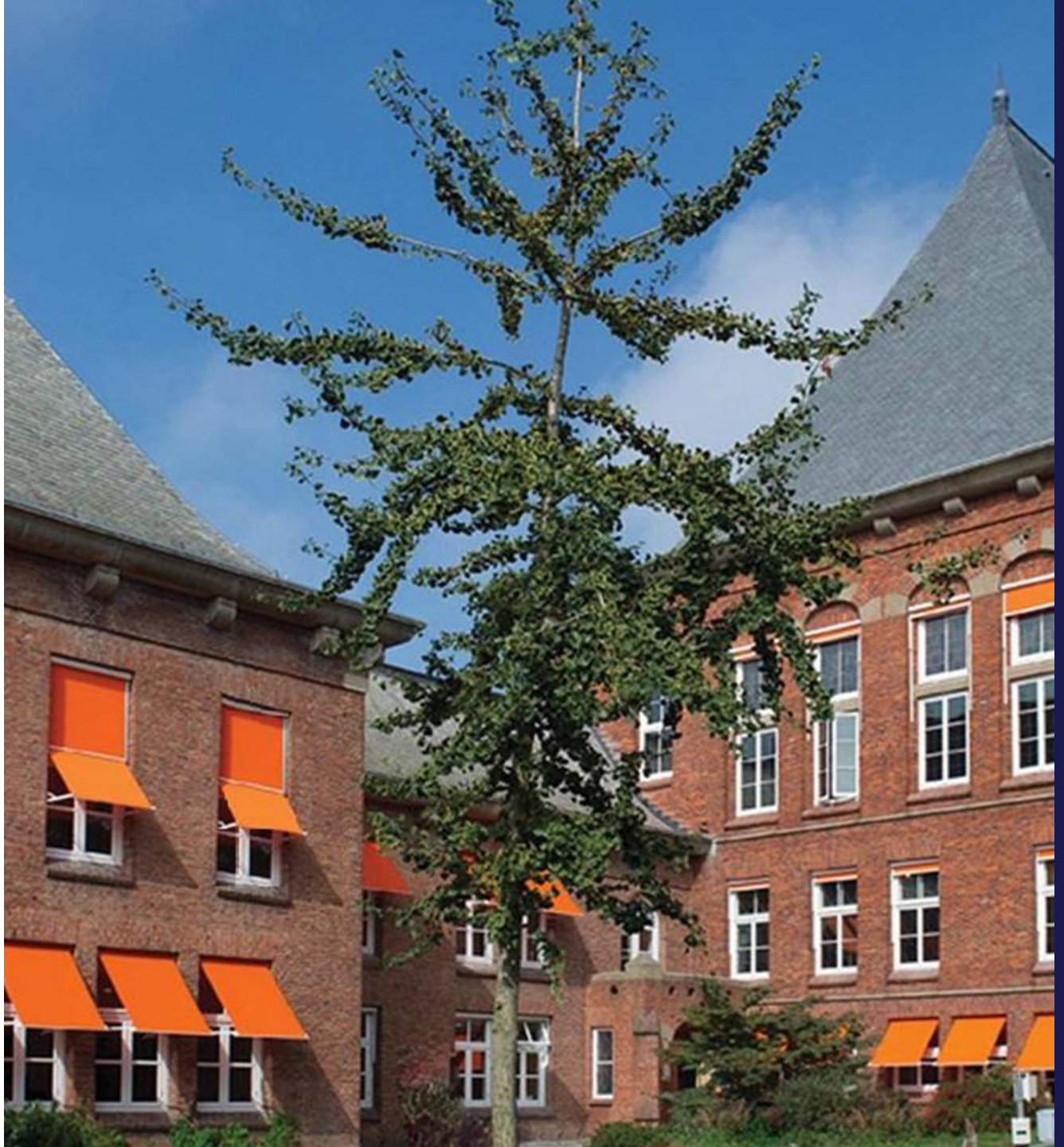

Diepte interview projectleiders

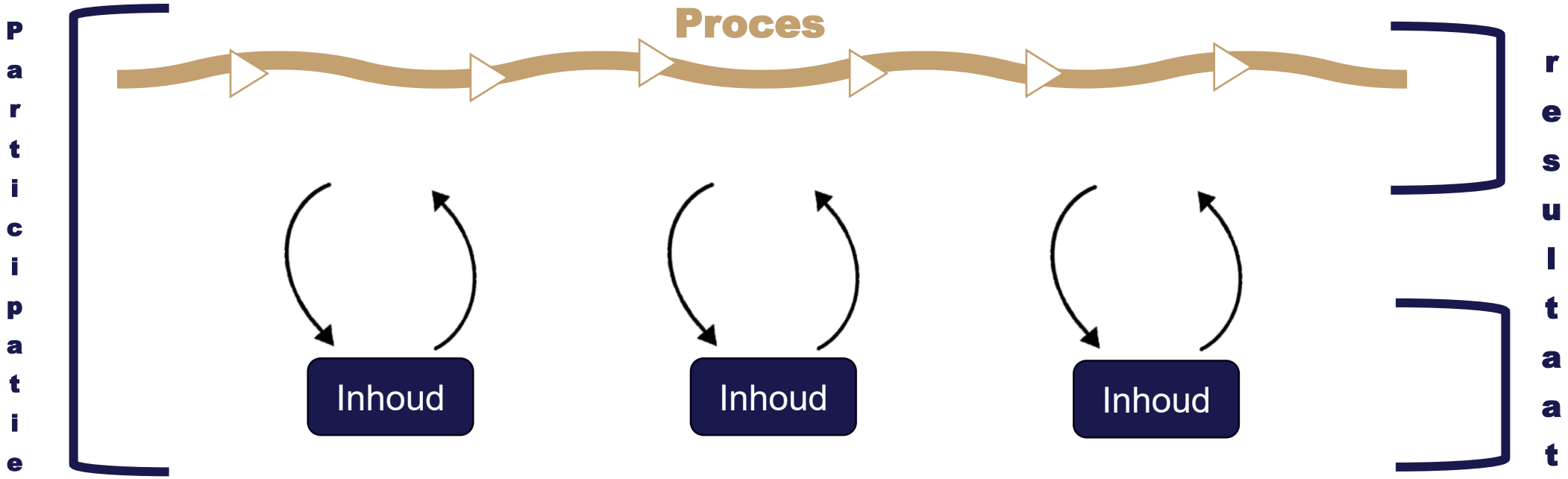

4. Conclusie

Belang van evalueren

- De evaluatie van de Participatieverordening en het Experimenteerprogramma laten zien hoe belangrijk evaluatie is én scheidt proces van inhoud.
- Evalueren op het proces wordt niet altijd gedaan, maar levert duidelijk toegevoegde waarde.
- Blijven evalueren op proces en inhoud levert meer inzicht op over de participatietrajecten en draagt bij aan het leren en ontwikkelen van participatie in de projecten/opgaven en in de organisatie.

Participatie-verordening

Participatieverordening Leidschendam-Voorburg 2023

Geldend van 01-11-2023 t/m heden

Intitulé

Participatieverordening Leidschendam-Voorburg 2023

De raad van de gemeente Leidschendam-Voorburg,

gezien het voorstel van het college d.d. 11 juli 2023 (3229),

gelet op het bepaalde in de artikelen 149 en 150 van de Gemeentewet;

gelet op Afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht;

overwegende dat de Wet versterking participatie op decentraal niveau gaat regelen dat de gemeente ingezetenen en belanghebbenden in staat stelt te participeren bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid;

overwegende dat het van belang is lokale democratische processen door participatie van inwoners te verrijken, de samenwerking tussen gemeente en inwoners te versterken en helderheid te geven over de invulling van de participatieprocedure;

gezien het in de gemeenteraad van 26 september 2023 aangenomen amendement van het CDA 'Participatieverordening, wijziging art. 3' ID 274;

b e s l u i t:

a. De Participatieverordening Leidschendam-Voorburg 2023 vast te stellen en gelijktijdig de Inspraakverordening Leidschendam-Voorburg 2006 in te trekken.

- betreffende art 3 lid 2:

Inwonerparticipatie en/of inspraak bij gemeentelijke plannen wordt in beginsel toegepast bij de ontwikkeling van beleid en de start van een project wanneer het te verwachten is dat er belanghebbenden zijn die in aanzienlijke mate geraakt zullen worden door het betreffende beleid of project, ofwel wanneer te verwachten is dat betrokken inwoners of experts over relevante ervaringskennis of inzichten beschikken die bruikbaar zijn bij de ontwikkeling van het beleid of project.

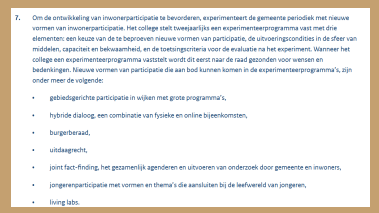
Te vervangen door:

Inwonerparticipatie bij de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van beleid, projecten en/of programma's en inspraak op een concept beleidsvoornemen wordt in beginsel toegepast wanneer het te verwachten is dat er belanghebbenden zijn die in aanzienlijke mate geraakt zullen worden door het betreffende beleid of project, ofwel wanneer te verwachten is dat inwoners of experts over relevante ervaringskennis of inzichten beschikken die bruikbaar zijn bij de ontwikkeling van het beleid of project. De gemeente kiest zo veel mogelijk voor inwonersparticipatie tenzij de omstandigheden van het geval een legitieme onderbouwing geven om geen inwonersparticipatie toe te passen.

Hoofdstuk 1 Inleidende bepalingen

Artikel 1. Onderwerp verordening

Experimenteer-programma participatie

7. Om de ontwikkeling van inwonerparticipatie te bevorderen, experimenteert de gemeente periodiek met nieuwe vormen van inwonerparticipatie. Het college stelt tweejaarlijks een experimenteerprogramma vast met drie elementen: een keuze van de te beproeven nieuwe vormen van participatie, de uitvoeringscondities in de sfeer van middelen, capaciteit en bekwaamheid, en de toetsingscriteria voor de evaluatie na het experiment. Wanneer het college een experimenteerprogramma vaststelt wordt dit eerst naar de raad gezonden voor wensen en bedenkingen. Nieuwe vormen van participatie die aan bod kunnen komen in de experimenteerprogramma's, zijn onder meer de volgende:

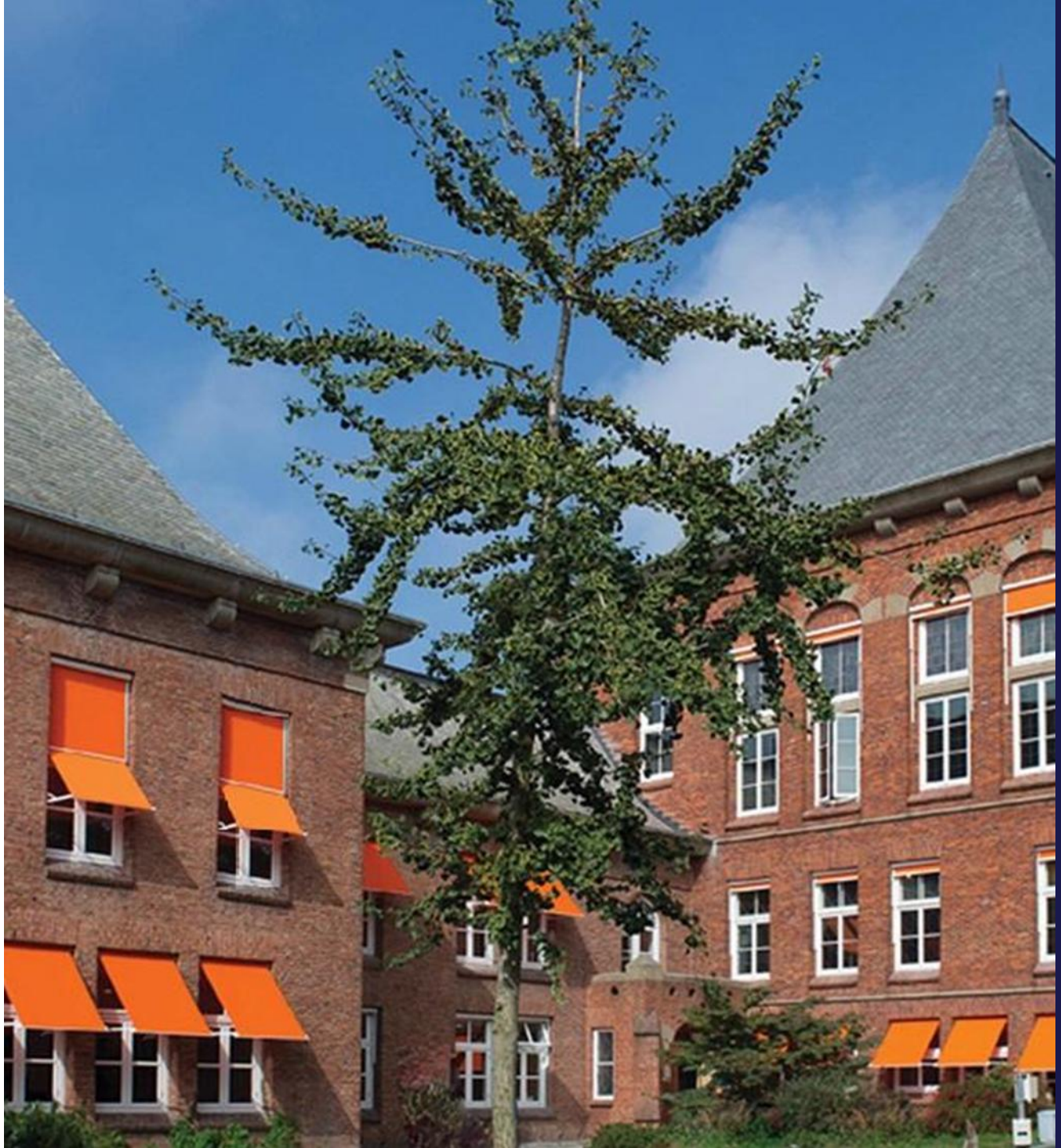
- gebiedsgerichte participatie in wijken met grote programma's,
- hybride dialoog, een combinatie van fysieke en online bijeenkomsten,
- burgerberaad,
- uitdaagrecht,
- joint fact-finding, het gezamenlijk agenderen en uitvoeren van onderzoek door gemeente en inwoners,
- jongerenparticipatie met vormen en thema's die aansluiten bij de leefwereld van jongeren,
- living labs.

Wat moet erbij?

Wat moet eruit?

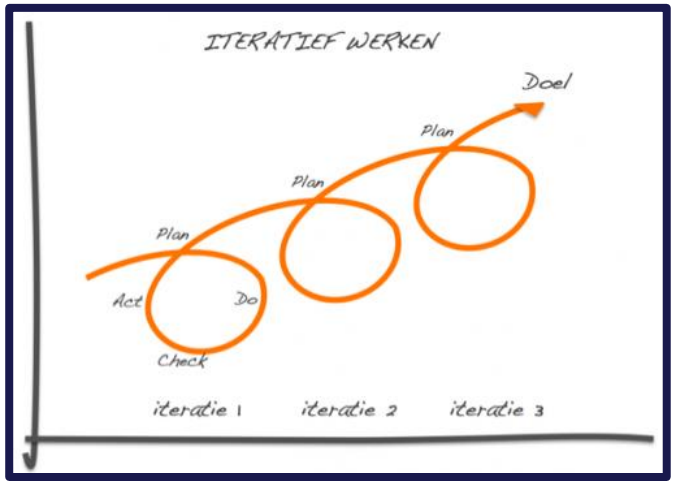
Leidschendam-Voorburg

5. Advies

Advies

- Het college staat open om experimenten toe te voegen aan het Experimenteerprogramma. Het moet dan gaan om een specifiek(e) project/opgave waarin een nieuw experiment kan worden uitgevoerd met een vernieuwende vorm van participatie.
- De uitwerking van de motie voor het onderzoeken van de mogelijkheid om een Jongerenadviesraad op te richten kan dienen als opvolging van de projectdagen voor jongeren onder leiding van Tienskip.
- Het ACTIE-kader kan breder worden ingezet als evaluatiemethode. Ook op doorlopende participatie met bewoners kan dit als evaluatie-instrument worden meegenomen.
- Het experimenteren en evalueren van participatie draagt bij aan kennisontwikkeling en -deling in de organisatie. Waardoor de ‘lessons learned’ benut kunnen worden in volgende participatietrajecten en ook in een lopend participatietraject tussentijds bijgestuurd kan worden. Participatie blijft maatwerk, inzetten van specifieke participatie-instrumenten moet zorgvuldig worden afgewogen. Met het experimenteren wordt ook een basis gelegd om te proberen, te oefenen en te reflecteren, uiteraard binnen zorgvuldig vormgegeven kaders. Het bewustzijn van onderscheid in inzet van instrumenten en het bewust bereiken van doelgroepen behoort daar ook toe. Dit inzichtelijk maken en met elkaar te delen geeft een goede basis om te durven experimenteren. Hiermee kan verder invulling worden gegeven aan het iteratief werken en leren.

Doorwerking Experimenteerprogramma in de organisatie Leren & Ontwikkelen

Van uitvoering van participatie naar leren en ontwikkelen vanuit het Experimenteerprogramma

Evaluatie toegepaste op participatievormen
(Actiekader / 6 projecten)

Visie: 'Participatie 2.0'
In L-V doen we dat zo!

Op te stellen in overleg met in- en externe organisaties

Samen met interne organisatie oefenen en leren door de Participatie 2.0 toe te passen in verschillende projecten.

Leidschendam-Voorburg

Op weg naar participatie 2.0

“Zo doen we dat in LV!”

Leidschendam-Voorburg